

Nr. 49

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 1996-1997

25 juni 1997

HANDELINGEN

PLENAIRE VERGADERING

MORGENVERGADERING

RESOLUTIE FINANCIERING MILIEUBELEID

RESOLUTIE VLAAMS ZEEHAVENBELEID

Inhoud

Nr. 49

Woensdag 25 juni 1997
Morgenvergadering

Berichten van verhindering	1
Voorstel van resolutie van de heren Leonard Quintelier en Jef Van Looy betreffende de financiering van het milieubeleid – 667 (1996-1997) – Nrs. 1 tot 5	
Bespreking	1
Sprekers : de heren Bruno Tobback, verslaggever, Leonard Quintelier en Dirk Van Mechelen, mevrouw Nelly Maes, de heren André Denys en Johan Malcorps en mevrouw Gerda Raskin	
Voorstel van resolutie van de heren Paul Dumez, Jaak Gabriels, Robert Voorhamme, Jan Penris, Herman Lauwers en Patrick Lachaert betreffende het Vlaamse zeehavenbeleid – 673 (1996-1997) – Nrs. 1 tot 3	
Bespreking	17
Sprekers : de heren Paul Dumez, verslaggever en Jaak Gabriels	
Regeling van de werkzaamheden	25
Spreker : de heer André Denys	

VOORZITTER : De heer Norbert De Batselier

- *De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.*
- *De vergadering wordt geopend om 10.09 uur.*

De voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

Carlos Lisabeth, Emiel Verrijken : gezondheidsredenen;

Lydia Maximus : buitenslands;

Patrick Hostekint : ambtsverplichtingen.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van de heren Leonard Quintelier en Jef Van Looy betreffende de financiering van het milieubeleid – 667 (1996-1997) – Nrs. 1 tot 5

Bespreking

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van de heren Quintelier en Van Looy betreffende de financiering van het milieubeleid dat luidt als volgt :

Het Vlaams Parlement,

- om tot een conclusie te kunnen komen na de hoorzittingen die in gemeenschappelijke bijeenkomsten van de commissies Leefmilieu en Financiën werden gehouden, tijdens dewelke een ruime waaier van betrokken actoren werd gehoord, en waarin het thema van het financieren van het toekomstig milieu- en natuurbeleid aan de orde was ;
- rekening houdend met de studies en de voorstellen die door diverse groepen werden uitgewerkt, en inzonderheid door de VMM en de SERV ;

- gelet op alle kritieken en voorstellen, zoals die ook later nog in een aanvullende hoorzitting met de heer Coeck werden geformuleerd, onder meer in verband met het vermengen van regulerende en financierende doelstellingen in de milieueffingen ;
- gelet op de beperktheid van het instrument heffingen, dat alleen kan werken binnen een kader van duidelijke regelgeving en duidelijke ecologische doelstellingen, zoals momenteel uitgewerkt in het milieubeleidsplan 1997-2001 (MINA-plan 2) ;
- stelt vast dat er op langere termijn nog belangrijke financiële inspanningen nodig zullen zijn om de ecologische sanering tot een goed einde te brengen ;
- verder bouwende op het advies van 10 juli 1996 van de commissie Leefmilieu bij het ontwerp MINA-plan 2, meer bepaald op punt IV, betreffende de financiering van het milieubeleid ;
- overwegende dat dat advies op dit punt meer bepaald luidt als volgt :

"IV. Instrumenten en financiering

De commissie is van mening dat dit deel van het plan onvoldoende is uitgewerkt en heeft het planningsteam reeds om verduidelijking verzocht tijdens de vergadering van 27 juni 1996. Meer bepaald het geheel van kosten en uitgaven verbonden aan dit ontwerpplan is onvoldoende concreet en op een te beperkte tijdschaal uitgewerkt. In het bijzonder over de kosten van de historische milieuverontreiniging worden exactere gegevens gevraagd.

De commissie stelt inzake instrumenten en financiering de volgende uitgangspunten voorop :

- Vooraleer te bepalen op welke manier het milieubeleid moet worden gevoerd, moeten de beschikbare beleidsinstrumenten zorgvuldig worden afgewogen, en moet er uiteindelijk worden gekozen voor de methode die op het terrein de beste resultaten inzake preventie van milieuverontreiniging oplevert.
- Wat het instrument regelgeving betreft, is de kwaliteit van de regelgeving, gebaseerd op leesbaarheid, toepasbaarheid, rechtszekerheid, continuïteit en afdwingbaarheid een essentiële voorwaarde voor een goed beleid.

Voorzitter

Voor de coherentie van de regelgeving is het essentieel dat het werk van de interuniversitaire commissie voor de herziening van het milieurecht wordt gefinaliseerd, in het parlement besproken en tenslotte in uitvoering wordt gebracht.

- Continuïteit, doorzichtigheid en voorzienbaarheid moeten leidende principes zijn voor het milieubeleid. Dit houdt in dat heffingen niet meer voortdurend worden gewijzigd en dat rechtszekerheid wordt geboden. Daartoe is een planmatige aanpak van het beleid vereist, gebaseerd op een vooraf bepaalde tijdschikking.
- Het MINA-plan 2 gaat terecht uit van het beginsel "de vervuiler betaalt". De overheid moet zo consequent mogelijk dit beginsel toepassen en via het prijsmechanisme de deelnemers aan het economisch proces stimuleren om meer met het milieu rekening te houden. De toepassing van het principe zou moeten leiden tot marktprijzen die de werkelijke schaarsteverhoudingen en de reële kostprijs van het gebruik van het milieu weerspiegelen. In deze lijn kan ook de "groene boekhouding" worden ontwikkeld.

De toepassing van het principe "de vervuiler betaalt" moet bovendien gericht zijn op het stimuleren van de preventie van milieuverontreiniging en kan bijgevolg nooit als een legitimatie voor vervuiling worden begrepen.

Een correcte en transparante toepassing van het beginsel vereist eveneens een omzichtige en duidelijke motivatie van de financieringstechnieken en de wederzijdse afstemming van het federaal en gewestelijk eco-fiscaal instrumentarium.

Bij de keuze tussen regulerende en financierende heffingen moeten in de mate van het mogelijke steeds regulerende heffingen worden opgelegd. Deze leggen immers de nadruk op gedragsverandering. Dit mag de financiering van het milieubeleid in het algemeen niet in het gedrang brengen. Daarom moet een visie op middellange termijn met betrekking tot de financiering van het milieubeleid worden ontwikkeld.

Het ontwerpplan bevat een aantal doelstellingen en acties die naar de overtuiging van de

commissie de inzet van belangrijke financiële middelen zullen vereisen. De commissie meent dat het punt van de financiering van de uitgaven cruciaal is voor gelijk welk milieubeleidsplan, en vraagt daarom een sluitend en precies meerjarenplan voor de financiering van het MINA-plan 2 op te stellen. De uitvoering van het plan zal middelen vergen die enerzijds van de overheid zelf zullen komen en anderzijds voor rekening van de doelgroepen zijn.

In de eindversie van het plan moeten een aantal mogelijke financieringsscenario's worden opgenomen, waaruit blijkt wat de economische gevolgen voor zowel de doelgroepen als voor de overheidsfinanciën zijn, afhankelijk van de ingezette instrumenten. In deze scenario's moeten de kosten worden verwerkt van de sanering van het zogenaamde milieupassief. Het MINA-plan 2 gaat er immers vanuit dat – in het kader van een duurzame ontwikkeling – geen milieuproblemen op de volgende generatie mogen worden afgewenteld.

De commissie pleit tenslotte voor een verdere ontwikkeling van een instrumentarium voor een juiste raming en toerekening van de kosten."

- overwegende dat in het principieel goedgekeurd milieubeleidsplan 1997-2001 er in belangrijke mate rekening werd gehouden met het advies van de commissie Leefmilieu, en meer bepaald met de bepaling dat kosten en financiering nu een apart deel zijn gaan uitmaken van het milieubeleidsplan (p. 203-219), en dat ook een aantal aanbevelingen van de commissie daarin werden overgenomen ;
- vraagt de Vlaamse regering om het resultaat van de actie 163 van het milieubeleidsplan (het uitwerken van een langetermijnvisie inzake de financiering van het milieubeleid) zo snel mogelijk en alleszins voor de begrotingsbespreking 1999 voor te leggen, volgens de in het advies van de commissie Leefmilieu vooropgezette uitgangspunten, en de vaststellingen in het ontwerp-milieubeleidsplan. De uitgewerkte langetermijnvisie wordt opgenomen in het milieujaarprogramma van het betreffend begrotingsjaar ;
- vraagt de Vlaamse regering een eerste aanzet te geven in de begroting van 1998, nu reeds structurele aanpassingen voor te bereiden, en een begin van uitvoering te geven volgens de hierna geformuleerde algemene principes :

Voorzitter

- a) Financiering van beleid is geen doel op zich. Wat voorop staat is de meest doelmatige realisatie van de milieudoelstelling, zoals vastgelegd in de meerjarenaanpak van de Vlaamse regering en waarvoor de nodige middelen moeten worden voorzien. Bovendien moet in de eerste plaats radicaal gekozen worden voor een preventief beleid, dat erop gericht is vervuiling zoveel mogelijk te voorkomen. Daarna moeten de beleidsinstrumenten zorgvuldig tegenover elkaar worden afgewogen.

In elk geval wordt in voldoende middelen voorzien voor de integrale uitvoering van alle bindend verklaarde acties en initiatieven van het door de Vlaamse regering goedgekeurde milieubeleidsplan 1997-2001. Daarbij worden de aanbevelingen gevolgd die in dit plan zijn opgenomen onder het hoofdstuk "3.2 Financiering van het milieubeleidsplan".

- b) Burgers en bedrijven vragen zekerheid en voorspelbaarheid van de milieuheffingen. Ook uit wetenschappelijk onderzoek blijkt hoe belangrijk die zekerheid en voorspelbaarheid zijn. Gelet op de belangrijke wijzigingen die in het systeem van de milieuheffingen de laatste jaren reeds werden doorgevoerd, is het aangewezen de totale druk van de milieuheffingen vanaf nu constant te houden tot het jaar 2000. Dit principe doet echter geen afbreuk aan wijzigingen die voortvloeien uit reeds genomen en aangekondigde beleidsopties.

De eventuele verhogingen vanaf het jaar 2000 moeten dan passen in de uitgewerkte langetermijnvisie op de financiering van het milieubeleid en moeten ook rekening houden met de hiervoor vermelde behoefte aan zekerheid en voorspelbaarheid. Tevens wordt rekening gehouden met de gangbare heffingen voor milieubeleid in de ons omringende landen.

- c) Milieuheffingen zijn gebaseerd op het principe "de vervuiler betaalt" : de uitgaven die met de opbrengsten van die heffingen worden betaald, moeten dan ook bij voorkeur grotendeels een band hebben met de aanpak van de vervuiling waarvoor de heffingen worden opgelegd.

In elk geval zijn die heffingen niet ingesteld om uitgaven te dekken die tot de algemene overheidstaken van beleidsvoorbereiding en controle behoren. Er moet dus een uitzuivering van het Mina-fonds gebeuren, waarbij met name de Vlaamse Openbare Instellingen duidelijk vanuit de algemene middelen gefinancierd moeten worden. Ook de andere uitgaven die momenteel op het Mina-fonds worden aangerekend, moeten vanuit dezelfde logica worden bekeken : het aandeel van de algemene middelen zal sterk moeten toenemen. Vanuit die optiek moeten ook de uitgaven voor natuurbehoud vanuit de algemene middelen betaald worden. Zij moeten bovendien gekoppeld worden aan een vast groeiritme. Analooq kunnen de vergoedingen in het kader van het mestactieplan geen aanleiding geven tot een verhoging van de milieuheffingen.

De Vlaamse overheid zal er op toezien dat er een coördinatie en harmonisering gebeurt tussen de afzonderlijke milieubelastingen van de lokale overheden waarbij er wordt op toegezien dat deze passen in het door de Vlaamse overheid bepaalde beleid.

- d) Het principe "de vervuiler betaalt" betekent tenslotte niet dat alle kosten van het milieubeleid, ook niet van dat deel ervan waarmee de heffingen een rechtstreeks verband hebben, via de heffingen op de burgers en de bedrijven moeten worden verhaald. Zo moeten de heffingen niet worden opgedreven om de historische achterstand versneld in te halen. Een dergelijke inhaalbeweging moet mede worden opgevangen vanuit de algemene middelen.

Toegepast op de afvalwaterzuivering betekent dit, dat een deel van de Aquafinfactuur veroorzaakt wordt door het opstarten van een versneld bouwprogramma voor afvalwaterzuiveringsinstallaties en prioritaire rioleeringen. Dit doet de kosten uitstijgen boven de kosten nodig voor exploitatie en onderhoud van de installaties. De heffingen moeten berekend zijn op die laatste kosten terwijl de meerkosten veroorzaakt door de inhaalbeweging, door de algemene middelen moeten worden gedragen. Voor de historische en niet-toewijsbare bodemverontreiniging geldt eveneens dat zij als zware last van het verleden niet op de bestaande heffingen kan worden verhaald ; specifiek voor deze uitgaven dient een garantie- of verzekerings-

Voorzitter

fonds in het leven geroepen te worden, dat in de eerste plaats wordt gestijfd door de betrokken sectoren. Voor de verdere uitwerking hiervan worden onder meer de voorstellen van de interuniversitaire commissie tot herziening van het milieurecht (commissie Bocken), met name het deel 9 Herstel van schade door milieuverontreiniging, als uitgangspunt genomen.

- e) Als blijkt dat er belangrijke budgettaire ontsporingen worden vastgesteld bij diensten belast met de uitvoering van het milieubeleid, dan legt de Vlaamse regering een doorlichting van de werkwijzen en kostenstructuur voor aan het Vlaams Parlement en worden daaruit de nodige besluiten getrokken, alvorens kan beslist worden in het genereren van nieuwe middelen.

De bespreking is geopend.

De heer Tobback, verslaggever, heeft het woord.

De heer Bruno Tobback, verslaggever (*Op de tribune*): Mijnheer de voorzitter, collega's, de discussie over de financiering van het milieubeleid is al een hele tijd aan de gang. In november 1995 al heeft de minister zich bereid verklaard hieraan deel te nemen. Ondertussen zijn er rapporten geweest van de SERV en de Minaraad en hebben heel wat betrokkenen hun verlanglijstje ingediend. Ik verwijs in dit verband naar de hoorzittingen die hebben plaatsgehadt in de loop van vorig jaar.

De uiteindelijke aanzet voor de resolutie is het voorstel geweest van de heren Malcorps en Geysels. Ook zij hebben hun voorstel van resolutie ingediend in 1995. Ze vertrokken van de vaststelling dat het milieubeleid in Vlaanderen een sector is die zich heel snel uitbreidt, maar dat een deel van die uitbreiding ook te wijten is aan een gebrek aan preventie. Zij zagen in, samen met de commissie, dat er nood is aan een doorzichtiger en volgehouden beleid. In haar advies over het Mina-2-plan heeft de commissie deze noodzaak benadrukt.

Het voorstel van de heren Malcorps en Geysels in verband met de heffingen in Vlaanderen stelde twee principes voorop. Het eerste is het behouden van het principe van de regulerende heffingen en het tweede betreft een grotere financiering van het milieubeleid vanuit algemene middelen.

Het voorstel van de heer Malcorps en het amendement van de heren Quintelier en Van Looy hebben een aantal principes gemeen. Beide stellen ze duidelijkere en meer voorspelbare heffingen voor en willen ze deze heffingen niet meer aanwenden voor algemene beleidstaken. De middelen daarvoor moeten worden gehaald uit de algemene middelen. Door deze twee principes zou er bij de bevolking een breder draagvlak moeten ontstaan voor zowel de specifieke heffingen als voor het milieubeleid in het algemeen.

De voorliggende resolutie staat vooral een milieubeleid voor dat de komende generatie spaart van buitensporige kosten, vertrekkende van het principe dat preventie de meest efficiënte manier is om het milieubeleid te financieren. Bovendien moet ervoor worden gezorgd dat de acties die in het beleidsplan als bindend zijn vastgelegd de nodige middelen krijgen, in functie natuurlijk van de vastgelegde beleidsprincipes. Het gedeelte dat verwijst naar bindende acties in het milieubeleidsplan, werd in de commissie goedgekeurd na een amendement van de heer Malcorps.

Voor de bestaande heffingen heeft de commissie geopteerd om een rustperiode in te bouwen. Die heffingen worden tot het jaar 2000 op hun huidige niveau bevroren. Hierop is een uitzondering gemaakt voor de heffingen waarbij reeds tot een wijziging was beslist. Ik heb het hier specifiek over de studie die werd besteld bij de VMM over het correcter en wetenschappelijk onderbouwen van de berekening van de hoogte van de heffingen en ten tweede over de vooropgestelde invoering van de grondwaterheffing voor bedrijven vanaf 1998.

Bovendien is er in de resolutie ook voor gepleit om de heffingen op een zuiverder manier aan te wenden, bij voorkeur voor inspanningen tot zuivering en preventie in de gebieden waarop ze betrekking hebben. De commissie verwierp echter een amendement dat een volledige compartimentering van het Minafonds inhield, omdat dit nu niet realistisch is en bovendien de financiering van een aantal andere sectoren in het gedrang zou brengen.

Wel achtte de commissie een uitzuivering van het Minafonds nodig. De algemene kosten van het beleid en meer bepaald van de administratie zouden niet langer mogen worden gefinancierd uit dat Minafonds en zeker niet uit heffingen. Die kosten zouden voortaan door de algemene middelen moeten worden gedragen. Hetzelfde geldt voor een sector waar momenteel geen heffingen worden opgebracht, het natuurbehoud. De meerderheid van de commissie heeft geoordeeld dat de financiering daarvan uit de algemene middelen moet komen, gekoppeld aan een garantie voor een stijging in de komende jaren. Men

Tobback

ging ervan uit dat die nood duidelijk bestaat. Indien men geen beroep zou doen op die algemene middelen, zou het gevaar reëel zijn dat die sector de nodige fondsen zou ontberen.

In de tekst van de voorliggende resolutie zijn verder nog twee heel specifieke punten aan bod gekomen. Ten eerste stelt men dat we inzake bodemvervuiling met een bijzonder zware last uit het verleden zitten opgescheept, een last die in de toekomst nog zwaarder zal uitvallen. Deze last gaat op dit ogenblik de kracht en de middelen van de Vlaamse begroting te boven. Bijgevolg moet worden gestreefd naar een garantiefonds, dat in de toekomst de kosten voor bodemsanering moet dekken en ervoor moet zorgen dat niet de Vlaamse overheid daarvoor opdraait. Dat is zeker nodig indien die kosten, omwille van opdoeken, faillissementen, enzovoort, niet langer op de verantwoordelijke kunnen worden verhaald. De resolutie stelt ook dat de middelen voor de opbouw van dit fonds moeten worden gehaald bij de betrokken sectoren zelf en dat die dus hun eigen solidariteits- en zuiveringsmechanismen moeten kunnen bekostigen.

De resolutie bevat in de tweede plaats ook een specifieke en duidelijke stellingname over de uiteenlopende lokale en gemeentelijke milieuheffingen die momenteel bestaan. Er werd vastgesteld dat er dringend nood is aan een betere coördinatie en harmonisering van al die heffingen. De huidige wirwar leidt tot grote onduidelijkheid bij de bevolking, tot een ondergraving van het draagvlak van de heffingen en het dienaangaande beleid en tot een gebrek aan efficiëntie. Die coördinatie-opdracht staat in de resolutie en is opnieuw gericht tot de Vlaamse regering. Voor wie vreest dat dit een aanslag kan betekenen op de fameuze gemeentelijke autonomie, wijs ik erop dat dit voorstel is aangebracht door de Aalsterse burgemeester De Maght, zelf een grote verdediger van de gemeenten.

Mijnheer de voorzitter, collega's, ik denk hiermee in het kort de algemene lijnen van de voorliggende resolutie en van de besprekingen in de commissie te hebben toegelicht. Voor de rest kan ik alleen maar verwijzen naar de tekst van het verslag. Ik hoop dat de discussie in deze plenaire vergadering even boeiend en open kan zijn als de besprekingen die in de commissie werden gevoerd. (*Applaus bij de SP en de CVP*)

De voorzitter : De heer Quintelier heeft het woord.

De heer Leonard Quintelier (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, collega's, ik dank de heer Tobback voor zijn objectief verslag.

Zoals de verslaggever daarnet zei, werd in november 1995 bij de bespreking van de begroting 1996 in de commissie voor Leefmilieu een debat aangekondigd over de milieuheffingen en hun aandeel in de financiering van het te voeren milieubeleid.

De problematiek van de milieufinanciering kwam in juli 1996 opnieuw uitgebreid ter sprake in de commissie, toen we het hadden over het ontwerp van het gewestelijk milieubeleidsplan.

Na de hoorzitting op 26 maart 1997, toen de heer Chris Coeck een analyse gaf van het milieuheffingsbeleid, werd dit voorstel van resolutie in de commissie samen behandeld met het reeds eerder ingediende voorstel van de heren Geysels en Malcorps.

Bij de opmaak van het voorstel dat nu ter stemming ligt heeft de CVP-fractie zich gebaseerd op het unaniem advies van de commissie over het voorstel van het milieubeleidsplan 1997-2001. In dit voorstel van resolutie wordt de regering uitdrukkelijk gevraagd om actie 163 van het milieubeleidsplan zo snel mogelijk uit te werken en om dit alleszins voor de bespreking van de begroting 1999 voor te leggen. Een uitgewerkte langetermijnvisie moet worden opgenomen in het milieujaarprogramma van 1999. Wij wensen nu reeds voorop te stellen dat in de begroting 1998 een eerste aanzet moet worden gegeven voor het bepalen van deze langetermijnvisie. Dit staat ook in de resolutietekst. Er moet ook reeds een aanzet worden gegeven voor structurele aanpassingen in de begroting 1998.

Bij het uitwerken van een langetermijnvisie voor het financiële luik van het milieubeleid, stellen we dat de financiering geen doel op zich mag zijn. Wij willen in de eerste plaats radicaal en blijvend kiezen voor een doelgericht, preventief milieubeleid. Voorkomen is nog steeds beter dan genezen.

De steeds groeiende vraag van de burgers, maar vooral van de bedrijven naar meer zekerheid en voorspelbaarheid van de verschuldigde milieuheffing, is vooral gestoeld op de belangrijke wijzigingen die de jongste drie jaar werden ingevoerd. Ons inziens is het aangewezen om de totale druk van de milieuheffingen tot het jaar 2000 constant te houden. Eens de resultaten van de studie over de afvalwaterheffingen, die momenteel door de Vlaamse Milieumaatschappij wordt gemaakt, bekend zijn, zullen verfijningen en correcties noodzakelijk of mogelijk worden. Eventuele verhogingen na het jaar 2000 moeten kaderen in

Quintelier

een langetermijnvisie. Daarbij moet rekening worden gehouden met zekerheid en voorspelbaarheid.

De milieuheffingen zijn gebaseerd op het principe dat de vervuiler betaalt. Dit willen wij nog steeds vetgedrukt zien. Bij de uitgaven die uit deze inkomsten voortvloeien, moet ons inziens een verband blijven bestaan met de aanpak van de vervuiling, waarvoor heffingen werden opgelegd. Het kan niet langer dat met heffingen uitgaven worden gedekt, die tot de algemene overheidsuitgaven voor beleidsvoering en controle behoren. Daarom vraagt de CVP de regering uitdrukkelijk werk te maken van het uitzuiveren van het Minafonds. Concreet moeten de Vlaamse openbare instellingen worden gefinancierd met gelden uit de algemene middelen.

Ten slotte kan het principe dat de vervuiler betaalt, niet betekenen dat alle kosten via heffingen worden verhaald. Zo mogen de heffingen op lange termijn niet worden opgedreven om de historische achterstand in te halen. Zware inhaalbewegingen, zowel inzake afvalwaterzuivering als niet-toewijsbare bodemverontreiniging, kunnen niet met bestaande heffingen worden gedekt. Specifiek moeten we voor het saneren van niet-toewijsbare bodemverontreiniging aan een garantie- of verzekeringsfonds denken. Dit fonds moet worden gezocht met medewerking van de betrokken sectoren, zoals de verslaggever zojuist aangaf.

Mag ik tot slot alle leden van de commissie Leefmilieu danken voor hun positieve inbreng bij het behandelen van dit voorstel en van het oorspronkelijke voorstel. De CVP-fractie kan zich volledig terugvinden in de uitgangspunten van deze resolutie, en in de vragen die langs deze weg aan de regering worden gesteld. Ze zal deze resolutie goedkeuren.

Laten we niet vergeten dat milieukosten altijd moeten worden betaald : door de vervuiler zelf, door anderen die al dan niet vervuilen, of zelfs door toekomstige generaties. Dit laatste moeten we tot elke prijs voorkomen. (*Applaus bij de CVP, de VLD en de SP*)

De voorzitter : De heer Van Mechelen heeft het woord.

De heer Dirk Van Mechelen (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter – en ik zou ook willen zeggen mijnheer de minister – het grieft mij als commissievoorzitter ten zeerste dat we bij de bespreking van deze belangrijke resolutie niet kunnen rekenen op de aanwezigheid van een lid van de Vlaamse regering. Meer

nog : in dit debat hoort niet alleen de minister van Leefmilieu thuis maar in eerste instantie ook de minister van Begroting. Als onze commissie de voorbije achttien maanden heeft geprobeerd één debat uit te klaren, dan is het toch wel dit : hoe gaan we een en ander financieren en waar gaan uiteindelijk de middelen vandaan komen. Ik zou durven vragen of u onze verontwaardiging terzake ook zou willen overbrengen aan de Vlaamse regering.

De voorzitter : Mijnheer Van Mechelen, zoals u weet, hoeft de regering niet aanwezig te zijn bij de bespreking van een voorstel tot resolutie. Ze kan zelf bepalen of ze die bijwoont of niet. Verontwaardigd kunnen we niet zijn, maar we kunnen de afwezigheid wel constateren.

Mevrouw Maes heeft het woord.

Mevrouw Nelly Maes : We zouden dit minstens kunnen betreuren, mijnheer de voorzitter, want we hebben de indruk dat de Vlaamse regering de resoluties die wij hier goedkeuren, vaak niet echt ernstig neemt. Wanneer ze zich zelfs niet de moeite getroost om te komen luisteren, dan vragen wij ons af welke diepgaande studie ze er achteraf aan zal wijden. We hopen dat de afwezigheid van de regering op dit debat niet betekent dat ze achteraf in de geest afwezig zal zijn.

De voorzitter : Mevrouw Maes, het Reglement biedt u de geschikte middelen om dat te controleren. U weet dat u elk jaar naar aanleiding van de beleidsbrief kunt eisen dat de ministers melding geven van de uitvoering die ze hebben gegeven aan de tot hen gerichte resoluties. Dat zou mee in de beleidsbrief moeten staan; dat hebben we zo gestipuleerd.

Mevrouw Nelly Maes : We zullen uw tip in acht nemen, mijnheer de voorzitter.

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys : Mijnheer de voorzitter, ik begrijp niet goed waarom we onze verontwaardiging niet zouden kunnen uiten ten aanzien van de regering als die niet aanwezig is bij de bespreking van een dergelijke resolutie. Het gaat niet om een gewone resolutie, maar om een resolutie die maandenlang is besproken in de commissie en een zeer grote diepgang heeft voor de toekomst van onze begroting. Ik vind dat we als parlement de regering mogen wijzen op onze verwachtingen inzake aanwezigheid in het parlement. Ik vind het onverantwoord dat ze op dit ogenblik niet aanwezig is. We hebben het recht om daarover onze verontwaardiging te uiten.

De voorzitter : Mijnheer Denys, men herhaalt hier telkens weer dat een resolutie tot de werkzaamheden van het parlement behoort. Sommigen leggen daar nogal sterk de nadruk op. Dat betekent dat de regering hier enkel mag komen luisteren, maar dat dit moet, is nergens reglementair vastgelegd. Als we dat zo willen, moeten we dat vastleggen in het reglement. Verontwaardigd kan men alleen zijn wanneer men het reglement niet respecteert.

De heer Dirk Van Mechelen : Gelet op de geleverde inspanningen, mijnheer de voorzitter, hoop ik dat u het mij niet kwalijk neemt dat ik de afwezigheid van de regering betreur.

De financiering van het leefmilieubeleid dreigt een steeds groter stuk van de Vlaamse middelen in beslag te nemen. Daarenboven is het bijzonder moeilijk om de eigenlijke globale kostprijs van het milieubeleid te berekenen, gezien het grote aantal betrokkenen in dit beleidsdomein. Immers, niet enkel de overheid dient te investeren doch ook de diverse doelgroepen zullen een deel van hun middelen aan de voorkoming van vervuiling of herstelling van het leefmilieu moeten besteden. Ze doen dit via steeds toenemende heffingen van de overheid en via eigen investeringen die moeilijk in te schatten zijn.

De commissie slaagt er echter stilaan in de overheidsuitgaven en -noden in kaart te brengen. We konden daarvoor rekenen op een slagvaardige Vlaamse administratie. We hebben ze wel over de spreekwoordelijke drempel moeten helpen omdat het in Vlaanderen blijkbaar niet de gewoonte is om langetermijnvisies inzake de noden en uitgaven te ontwikkelen. Naar aanleiding van het MINA-2-plan kregen we exacte cijfers over de kosten. Over de juistheid van de cijfers valt eigenlijk nog te discussiëren omdat onder meer de kostprijs van de gemeentelijke rioleringen en bodemsanering niet duidelijk is.

Het huidige beleid verplicht het Vlaams Gewest tot een steeds stijgende milieu-uitgave, die uiteraard gebonden is aan dit beleid. De financiering van deze uitgave wordt enerzijds verkregen uit heffingen en anderzijds uit een dotatie aan het Minafonds uit de algemene middelen. De verhouding heffingen-algemene middelen is nu een 70-30-verhouding.

Om de jaarlijkse kosten te drukken, kan men de periode waarop de historische vervuiling en de aanleg van de benodigde infrastructuur betrekking heeft, ook verder in de tijd spreiden. Dit bracht ons, brengt ons en zal ons blijven brengen, bij de cruciale vraag of deze inhaaloperatie al dan niet in één generatie moet worden doorgevoerd. Die generatie wordt door de administratie op een termijn van veertig jaar geschat.

Men moet echter goed voor ogen houden dat verder uitstel automatisch ook een stijging van de globale factuur meebrengt omdat de vervuiling ondertussen niet stopt en de effecten ervan hoe dan ook moeten worden opgeruimd, ook al ten gevolge van de steeds strenger en talrijker wordende internationale verdragen en afspraken die ons land heeft onderschreven.

De hoogte van de globale kostprijs is dus niet los te koppelen van het gevoerde beleid en de gebruikte instrumenten. Om deze kost te beïnvloeden kan men verscheidene maatregelen nemen. Men kan bijvoorbeeld het beleid wijzigen zodat de overheidskost daalt, zonder daarom de eindnormen te wijzigen; of men kan instrumenten hanteren die resulteren in een lagere overheidsbijdrage.

Om te weten waarover men praat, is het noodzakelijk een overzicht te geven van de kosten van het milieubeleid per kostenpost. De cijfers hebben betrekking op de periode 1997-2001. Het gaat om globale kosten zonder in te gaan op de vraag hoe de middelen hiervoor moeten worden verkregen.

Ik som een aantal van deze belangrijke uitgavenposten summier op. Vooreerst zijn er de werkingskosten van de administraties, namelijk VMM, Aminal, OVAM en VLM, die op het terrein een steeds grotere rol spelen in het nieuwe beleid.

Dan is er de fameuze kost inzake historische vervuiling. We zijn erin geslaagd om daar voor het eerst cijfers op te zetten. Men spreekt hier van een uitgavenpost van maar liefst 280 miljard frank, die men over een periode van veertig jaar wil financieren. Dit zou een uitgavenritme betekenen van 7 miljard frank per jaar, alleen om aan bodemsanering te doen. Dat is een bedrag, vergelijkbaar met de dotatie aan de openbare omroep. Die 7 miljard frank zou volgens het bodemsaneringsdecreet worden gefinancierd voor een derde door de overheid en voor twee derde door de saneringsplichtigen. Dit impliceert een jaarlijkse budgettaire inspanning van de overheid van 2,33 miljard frank en 4,66 miljard frank van de privé-sector. Om dit investeringsritme vol te houden, zal van de privé-sector een enorme inspanning worden gevraagd. We kunnen ons de vraag stellen of de verhouding een derde-twee derde op termijn zal kunnen worden behouden.

De voorzitter : Mevrouw Maes heeft het woord.

Mevrouw Nelly Maes : Ik wil hierbij aansluiten. Het is één van onze grote bezorgdheden. U stelt terecht dat er van de privé-sector een aanzienlijke investering wordt verwacht. Maar is het niet juist op de meest

Maes

vervuilde sites dat de privé-partner abdiceert om veelal praktische redenen ?

Ik kan u voor de vuist weg een aantal industrieterreinen opnoemen, die verlaten zijn door de oorspronkelijke vervuilers. Nu worden ze te koop aangeboden met een last, die zwaar weegt. Er is een vuilvracht op het terrein aanwezig die de zaak onverkoopbaar maakt. Dat terrein heeft geen commerciële mogelijkheden meer. Heeft de commissie zich voldoende over dat probleem bezonnen ?

De heer Dirk Van Mechelen : U trapt natuurlijk open deuren in.

Mevrouw Nelly Maes : Mijnheer Van Mechelen, ik hoop dat u me het niet kwalijk neemt dat ik niet alle besprekingen in de commissie heb meegemaakt. In het debat vandaag mogen toch nog elementen worden aangebracht.

De heer Dirk Van Mechelen : Dat is geen enkel probleem. We menen inderdaad dat de praktische uitwerking van de verdeling een derde-twee derde, zoals voorzien in het bodemsaneringsdecreet, ten zeerste in vraag kan worden gesteld.

Ik verwijs bijvoorbeeld naar de overnamemoeilijkheden na het faillissement van het Antwerpse bedrijf IMOB. Om de tewerkstelling in dat bedrijf te handhaven, moest er onmiddellijk een regeling ad hoc worden getroffen inzake de problematiek van bodemsaneringsattesten en bodemsanering.

Vandaar, mevrouw Maes, dat de commissie beslist heeft om in het najaar het bodemsaneringsdecreet, dat amper één jaar in voege is getreden, grondig te evalueren. We willen een aantal zaken bijsturen, zonder de normen te verlagen. We moeten een aantal technische mankementen oplossen en we moeten ons bezinnen over de haalbaarheid van de financiering.

De heer Quintelier stelde voor, zoals dat verwerkt is in deze resolutie, om een aantal garantiefondsen op te richten. In Nederland bestaat binnen de petrochemische sector een dergelijk garantiefonds inzake de sanering van oude sites van benzinstations. Om het probleem op lange termijn aan te pakken moeten we ook dergelijke garantiefondsen oprichten.

De voorzitter : De heer Malcorps heeft het woord.

De heer Johan Malcorps : Wat mevrouw Maes heeft aangeraakt, vormt inderdaad een ernstig probleem. De commissie zal zich daarmee bezighouden. Mijns

inziens is er echter meer nodig dan een aantal technische verbeteringen aan het huidige bodemsaneringsdecreet. Bij het stemmen van dat decreet is er een belangrijke lacune opgetreden. Wat de historische verantwoordelijkheid van de privé-sector betreft, heeft men de zaken aardig met de mantel der liefde toegedekt. Men heeft de vuillast die veroorzaakt is door de privé-sector, voor een stuk witgewassen. Ik denk dat dit voor een groot stuk bij de gemeenschap zal terechtkomen. De verhouding zal geen een derde of twee derde zijn. Het ziet ernaar uit dat men de gemeenschap voor drie derde zal opdraaien. Dat is natuurlijk een rekening die onbetaalbaar wordt.

We moeten goed nadenken over de historische vervuiling en in welke mate het verantwoord is te zeggen dat deze helemaal door de gemeenschap moet worden gedragen. Ik geloof dat nu een aantal historische vervuilers de dans ontspringen en dat we allemaal de kosten moeten betalen. Zoals het ernaar uitziet zullen we een aantal bedrijven niet saneren en de kosten niet dragen. We moeten dan nieuwe ruimtelijke aanspraken maken, nieuwe terreinen voor bedrijven zoeken, zoals nu in het kader van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen gebeurt.

IMOB is een goed voorbeeld. Als we moeten saneren met de gemeenschap, willen we die kost niet opbrengen en laten we het terrein liggen zoals het is. Natuurlijk zal men dan een nieuw terrein claimen. We zullen dan enorme ruimtelijke ravages aanrichten. In die zin zal de kost voor de gemeenschap zeer hoog liggen.

De heer Dirk Van Mechelen : IMOB heeft aangevoerd dat men op bepaalde momenten maatschappelijke keuzes moet maken. Daar was die keuze inderdaad de verplichting opleggen aan de overnemer van het failliete bedrijf, het bedrijf werkelijk failliet te laten gaan of een aantal werknemers te behouden. Nu zijn ongeveer de helft van de werknemers, namelijk 150, tewerkgesteld. Indien men de 300 mensen had ontslagen, diende de gemeenschap een andere kost te betalen.

Ik denk dat we het debat moeten aangaan. De privé-sector moet de historische vervuiling niet afwentelen. Ik stel me wel vragen over de mate waarin men die middelen zal kunnen recupereren. Ik sluit me meer aan bij de visie van de heer Quintelier die zegt dat men eerder preventief dient te werken en dat men fondsen dient op te richten waarmee we de vervuiling systematisch aanpakken. Deze fondsen kunnen eventueel per bedrijfssector worden opgericht. Het moeten ook fondsen zijn waarmee men middelen kan genereren om systematisch de vervuiling van dergelijke terreinen aan te pakken.

Van Mechelen

We hebben er geen enkel belang bij zaken naar voren te brengen waarbij we na twaalf maanden vaststellen dat, wanneer het geval zich voordoet, we in de problemen komen. Daarom zeg ik dat we het decreet technisch moeten evalueren. Er zitten een aantal onvolkomenheden in qua procedures. Op het vlak van de financiering moeten we nagaan in welke mate een en ander haalbaar is. Het gaat dus in huidige waarde om 280 miljard frank.

De voorzitter : De heer Quintelier heeft het woord.

De heer Leonard Quintelier : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, we hebben inderdaad nood aan een reservefonds. We zijn ervan overtuigd, mijnheer Malcorps, dat we voor bepaalde historisch vervuilde bodems de dader nooit zullen kunnen terechtwijzen. We moeten met beide voeten op de grond blijven. Het is onze plicht in de eerste plaats te zoeken wie de vervuiling heeft veroorzaakt. Als de oorzaak is gevonden, is het eenvoudig om de lasten te bepalen. In vele gevallen zullen we de oorspronkelijke vervuiler niet meer terugvinden. Hij bestaat misschien zelfs niet meer. De meeste van die gebieden zijn ingedeeld bij de industrieterreinen. We moeten ons de vraag stellen welke categorie van vervuiling we op die terreinen vinden. Zijn ze een gevaar voor de maatschappij ?

Naar onze mening moeten we de lat niet steeds zo hoog leggen dat we alle terreinen over dezelfde kam scheren en ze in dezelfde mate proper wil maken. De heer Malcorps spreekt in dat verband over het multifunctionele aspect. We moeten ons de vraag stellen of we alles netjes moeten maken zoals we dat in een landbouwgebied zouden doen. Moeten we geen gradaties bepalen en categorieën van nabestemming vooropstellen ? Daar zal het prijskaartje ook verschillend zijn, zeker als we rekening houden met de techniek die vandaag voorhanden is.

Al deze zaken zullen we nog grondig moeten uitpraten binnen de commissie voor Leefmilieu. We staan nu aan de vooravond van het herdenken en herwerken van het bodemsaneringsdecreet, waarbij we rekening moeten houden met de kostprijs.

De heer Dirk Van Mechelen : Ik denk dat de heer Malcorps met zijn voorstel van resolutie inzake milieu en gezondheid een zeer goede inspanning heeft geleverd. Tijdens de jongste twee jaar hebben we een aantal zeer belangrijke en dringende decreten goedgekeurd. We hebben geprobeerd een zicht te krijgen op de benodigde financiële middelen voor een degelijk milieubeleid.

Vandaag moeten we ons duidelijk uitspreken over hoe we dit zullen financieren. Tijdens deze zittingsperiode moeten we zeker nog het debat openen over de impact van het milieu op de gezondheid. Dan zal er een zekere ordening komen met de door u geschetste problematiek.

De voorzitter : De heer Malcorps heeft het woord.

De heer Johan Malcorps : Ik kan de redenering van de heren Quintelier en Van Mechelen wel volgen. Er moet inderdaad een soort van garantie- of verzekeringsfonds komen. Ik heb dat trouwens in een eigen amendement voorgesteld. Over dat aspect zijn we het eens geworden.

Over één punt wil ik echter zeer duidelijk zijn. Het principe : de vervuiler betaalt, moet altijd gelden. De kosten voor reëel toewijsbare vervuiling moeten aan de vervuiler worden doorgerekend. Ik vrees eigenlijk dat de garanties van het huidige bodemsaneringsdecreet daarin tekortschieten. Er is in Vlaanderen een echte afvalmafia. In de industrie is er sprake van een echte piraterij. Ik verwijs naar de zaak-Buggenhout. Eerst was er de Alvat-vestiging. Dan kwam er een overnemer die al evenmin bonafide was.

Als we er niet in slagen om dit soort van vervuilers te doen betalen voor hun vervuiling, zullen we met zijn allen voor de vervuiling moeten opdraaien. Ofwel zal men binnen de industriële sector zelf maatregelen moeten nemen – maar dat zal waarschijnlijk niet eenvoudig zijn. Ofwel zal, zoals het nu het geval is, de hele gemeenschap moeten opdraaien voor de piraterij van enkele grote vervuilers. Deze laatsten maken momenteel nog steeds grote winsten en vertrekken dan met de noorderzon. Hen wordt nog steeds geen strobreed in de weg gelegd. Dit is ethisch totaal onverantwoord.

De voorzitter : De heer Van Mechelen heeft het woord.

De heer Dirk Van Mechelen : Het debat wordt dus duidelijk vervolgd. Het gaat hier dan ook om een van de grootste uitgavenposten van de komende decennia. Hopelijk wordt dit debat in de loop van de volgende maanden verder verfijnd.

Naast de bodemsanering zorgt de waterzuivering voor een tweede grote factuur. Die kan in zekere zin eveneens worden beschouwd als een historische uitgavenpost, gezien de achterstand die werd opgelopen inzake de aanbouw van zuiveringsinstallaties en rioleeringen.

Van Mechelen

De Aquafinfactuur bestaat uit dotaties van het Vlaams Gewest aan Aquafin die jaarlijks volgens een min of meer vast patroon oplopen. Het gaat hier dus niet alleen om de bouw en de exploitatie van de RWZI's en de prioritaire rioleringen, maar ook om de onderbouw die in de loop van de volgende jaren zal moeten worden gerealiseerd. Als we de Aquafinfactuur bekijken, stellen we vast dat er op dit moment een overdracht plaatsvindt van 10,7 miljard frank per jaar. Deze overdracht zal tot aan het jaar 2001 oplopen tot maar liefst 15,6 miljard frank. Dit is dan nog niet eens het hoogtepunt, gelet op het feit dat de overeenkomst met Aquafin in 1991 werd opgemaakt voor een periode van 15 jaar. De zwaarste financiële lasten zullen dan ook komen in de periode 2006-2010.

Ook in dit segment van het milieubeleid – waterzuivering – is er met andere woorden een stijging van de kosten volgens een budgettair vastgelegd patroon. Deze stijging moet absoluut op een correcte manier worden ingeschat.

Naast deze Aquafinfactuur is er ook nog de extreme achterstand inzake de aanleg van gemeentelijke rioleringen. Om deze achterstand te verhelpen werd het Rio-programma aangevat. Dit is een goed programma, maar de kostprijs ervan wordt vandaag nog steeds geraamd op 90 miljard frank, hoewel uit meer recente cijfers blijkt dat een raming van 130 miljard frank veel dichterbij de waarheid zal liggen. Op dit ogenblik wil men via het Rio-programma 6 miljard frank per jaar inlopen op de achterstand op het gebied van gemeentelijke rioleringen. Daarbij wil men de lasten verdelen tussen de gemeenten enerzijds – 4,5 miljard frank – en het Vlaams Gewest anderzijds – 1,5 miljard frank. De cruciale vraag is natuurlijk of de gemeenten een dergelijk investeringsritme op lange termijn kunnen volhouden. Ik ben even enthousiast als de minister wanneer ik zie hoeveel projecten er zijn ingediend. De vraag is alleen of men dit ritme zal kunnen volhouden, wat essentieel is om de globale factuur tijdig te kunnen financieren.

Naast de waterzuivering zijn er ook nog de kosten die aan het MAP zijn verbonden. Ook daar zal het wachten zijn op de evaluatie in 1998. Alle ramingen voorzien echter dat ook deze factuur even hoog zal blijven. Ook daar zullen we naar een uitgavenpatroon gaan van bijna 1,5 miljard frank in de loop van volgende jaren.

Naast het MAP is er dan nog het natuurbehoud. In dit parlement bestaat een grote consensus over het plan om op vijf jaar tijd 10.000 hectare te herbebos-

sen. Als men dat zegt, moet men het ook in de praktijk brengen. Om dit te realiseren, moet men een investeringsritme van circa 1,5 miljard frank per jaar bereiken, en dit gedurende tien jaar aanhouden. Dit blijkt althans uit de cijfers die we hebben gekregen bij de bespreking van MINA-2 en bij de toelichting door het Instituut voor Natuurbehoud. Dit staat in schril contrast met de uitgave van 300 miljoen frank die op dit moment naar voren wordt geschoven. Dan is er nog de kostprijs van MINA-2, waarover intussen een consensus is bereikt. Deze kostprijs moeten we bij de factuur optellen.

Als we dan de optelsom maken van de totale uitgaven van de Vlaamse overheid voor het milieubeleid voor de komende vijf jaar, dan komen we tot een bedrag van 160 miljard frank. Dit is nodig om al de doelstellingen te halen waarover we sector per sector tot een akkoord zijn gekomen. Dit betekent een jaarlijkse uitgave van 31,6 miljard frank voor milieubeleid. Dit is een stijging van 27,5 miljard frank in 1997 tot 34 miljard frank in 2001.

Daar tellen we dan nog niet eens de investeringen bij waarvoor de privé-sector en de gemeenten moeten instaan. De gemeentelijke riolering komt bijvoorbeeld ten laste van de gemeenten. Als men deze uitgaven wel meetelt, dan zal Vlaanderen de volgende vijf jaar meer dan 200 miljard frank moeten investeren in het milieu.

Hoe gaan we dit financieren? Dat was uiteindelijk de uitdaging die de commissie aannam bij de bespreking van de resolutie van de heer Malcorps, die later is omgezet in de resolutie van de heren Quintelier en Van Looy. Bij die discussie moeten we er niet van uitgaan dat, na het verstrijken van het vijfjarenplan dat we nu proberen te ontwikkelen, de kosten voor het milieubeleid drastisch zullen dalen. Uit alle cijfers over bijvoorbeeld de bodemsanering, de gemeentelijke onderbouw en Aquafin, blijkt dat de kostprijs na 2001 weliswaar geen enorme stijging meer zal kennen, maar wel bijna lineair zal blijven doorlopen op het niveau van dat jaar. Het is dan ook van het grootste belang dat we de financiering onder de loep nemen. Er bestaan geen tovermiddelen voor. Ik wil een viertal mogelijke opties opsommen.

Ten eerste kunnen we de bestaande zeventig-dertig-verhouding tussen heffingen en dotaties handhaven. Dat betekent dat we in de volgende jaren geleidelijk aan zowel de heffingen als de dotatie moeten verhogen. Collega's, in de voorbije jaren is een soort jojo-systeem gehanteerd bij de financiering van het milieubeleid. Het ene begrotingsjaar werd de dotatie aan het Minafonds verhoogd, het andere begrotingsjaar werd het niveau van de heffingen opgetrokken.

Van Mechelen

Indien we nu de zeventig-dertigverhouding willen behouden, dan moeten we geleidelijk aan zowel de heffingen als de dotatie verhogen.

De tweede mogelijkheid kan de volledige financiering via heffingen zijn. Dan komt men natuurlijk tot een gigantische stijging van het heffingsniveau. Een derde mogelijkheid bestaat erin alles via de dotaties te financieren, maar dan krijgen we een stijging van meer dan 100 percent.

Een vierde mogelijkheid is dat men ervan uitgaat dat het niveau van de heffingen in Vlaanderen een maximum heeft bereikt en dat er enkel binnen de doelgroepen die de heffingen moeten betalen, nog een verschuiving mag optreden. Bijkomende uitgaven vanaf 1997 zullen dan via een dotatie uit de algemene middelen moeten worden gefinancierd. We wachten in dat verband trouwens met ongeduld op de VMM-studie die moet toestaan om het heffingsniveau in Vlaanderen te vergelijken met dat van de ons omringende landen. Daarom zou het interessant zijn geweest dat de minister van Begroting aanwezig was geweest bij dit debat. We hebben het hier immers over een jaarlijkse toename van verschillende miljarden.

Er moet dus een politieke beslissing worden genomen over de wijze waarop we dit zullen aanpakken. Deze beslissing zal bepalen of we het onszelf opgelegde ritme van waterzuivering, bodemsanering en afvalbeleid kunnen halen. Als we dit vooropgestelde ritme willen behouden en de bodem- en watervervuiling in één generatie willen afbouwen, dan moet de dotatie uit de algemene middelen aan het Minafonds vergroten. Dat is de boodschap die deze commissie aan dit parlement wil overmaken.

Tijdens dit debat hebben we ons ook gebogen over de omvang van de heffingen en over de vraag of we op termijn moeten komen tot een hervorming van ons heffingssysteem. Ook in dat verband wachten we op de studie van de VMM. We kunnen hier vandaag wel een erg belangrijk signaal geven. Door de goedkeuring van deze resolutie zeggen we dat de heffingen tot en met het jaar 2000 niet mogen stijgen. In de commissie hebben we – en zeker de VLD-fractie – erop aangedrongen om indien mogelijk ook op langere termijn een stijging van de heffingen uit te sluiten. We hebben daarbij evenwel niet gezegd dat de interne verdeling van de heffingen en de spreiding over bedrijven, gezinnen en de landbouwsector niet kunnen worden verfijnd.

Tijdens de bespreking van deze resolutie werden een belangrijk aantal zaken op punt gesteld. Het debat over de verhouding tussen regulerende en financie-rende heffingen leidt stilaan tot een consensus. Men is zich ervan bewust dat het belangrijk is om die mix af te bouwen. Die mix is immers nefast voor het realiseren van de vooropgestelde doelstellingen. Als we kiezen voor regulerende heffingen, moeten de doelstellingen worden verscherpt. Ik geef een voorbeeld. Als we de bedrijven voor de waterzuivering via regulerende heffingen willen aanpakken, dan moeten bedrijven die investeren in waterzuivering en een voldoende kwaliteitsniveau bereiken van geloosd afvalwater, worden vrijgesteld van heffingen. Ze mogen dan enkel nog worden belast op de restvervuiling die ze genereren.

Ook op het vlak van de aanpak van de vervuiling door gezinnen komen we stilaan tot iets, maar dit debat zal tijdens de komende maanden moeten worden verder gezet.

Ik wil besluiten met te zeggen dat het voorstel van resolutie uiteindelijk in de commissie is goedgekeurd door de meerderheidspartijen. Onze fractie kan zich grotendeels verzoenen met de tekst van de resolutie. De voorbije weken heeft mijn fractie de aangepaste tekst nogmaals beoordeeld. We menen dat het bereiken van een zo groot mogelijke consensus over deze resolutie belangrijker is dan te blijven discussiëren over details. Vanuit dit perspectief zal ook de VLD-fractie deze resolutie goedkeuren, zodat deze aan kracht kan winnen en we bij het eerstvolgende begrotingsdebat de Vlaamse regering op haar waarde kunnen beoordelen. (*Applaus bij de VLD, de SP, de CVP en de VU*)

De voorzitter : De heer Tobback heeft het woord.

De heer Bruno Tobback (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, collega's, ik wil niet terugkomen op het zojuist gevoerde debat maar ik stel niettemin tot mijn genoegen vast dat de spontane belangstelling van de regering met de minuut groeit. We kunnen ons daarover alleen maar verheugen. Deze belangstelling komt dan wel van de verkeerde minister, maar we gaan ervan uit dat hij zijn collega's van Leefmilieu en Begroting op de hoogte zal brengen van de bezorgdheden van dit debat.

Mevrouw Nelly Maes : Ik denk dat hij hierdoor juist bewijst dat hij de goede minister is.

De heer Bruno Tobback : Ik beweer niet dat hij een slecht minister is. Ik zeg alleen dat hij bij dit debat misschien niet de meest geschikte minister is om als enige aanwezig te zijn. Dat houdt geen waardeoor-

Tobback

deel in over de persoon van de minister, noch over zijn kwaliteiten.

De discussie in de commissie heeft een en ander duidelijk gemaakt. In de eerste plaats bleek dat milieukosten, milieu-uitgaven en milieusanering, die in het verleden al te vaak werden genegeerd of schouderophalend werden opzijgeschoven, nu eenmaal bestaan en zullen blijven bestaan. Niemand heeft in de commissie opgemerkt dat er misschien te veel geld wordt uitgegeven aan het milieubeleid. Dat verheugt me.

We hebben eveneens opgemerkt dat we, met de huidige wijze van financiering via heffingen en de manier waarop die heffingen zijn gestructureerd en geconcipeerd, eigenlijk op een dood spoor zitten. Door de voortdurende aanpassing en wijziging van die heffingen en van de methode van financiering van het beleid, worden ze voor de bevolking steeds minder duidelijk, wat haar bereidheid doet afnemen. Het is dan ook uiterst belangrijk dat dit debat is gevoerd. Op zijn minst even belangrijk is dat in de toekomst meer duidelijkheid wordt geboden over hoe we die onontkoombare kosten van het milieubeleid zullen betalen. De huidige situatie en de evolutie van de voorbije jaren hebben aangetoond dat het uitstellen van de kosten in de meeste gevallen en op lange termijn slechts leidt tot een stijging ervan. Het is kenmerkend voor het milieubeleid dat uitgestelde kosten uiteindelijk een zeer hoge intrest met zich meebrengen en de last alleen maar opdrijven. Het stelt me dan ook tevreden dat in de commissie blijkbaar een consensus bestaat over het feit dat het merendeel van die uitgaven vandaag moet gebeuren.

Het is eveneens belangrijk dat in de commissie duidelijk werd gesteld dat preventie een essentieel onderdeel is van het bekostigen van het milieubeleid. Daarmee sluit ik aan bij wat ik zojuist heb gezegd. Indien men de kosten op een zinnige en verstandige manier wil spreiden en beperken, dan is het essentieel dat bij het voeren van het milieubeleid, een duidelijke en efficiënte normering wordt opgesteld en toegepast.

Op die manier worden de kosten niet achteraf over de samenleving verdeeld, maar worden ze van bij het begin aangerekend aan hen die de vervuiling kunnen voorkomen. De SP-fractie is dan ook heel blij dat dit principe zeer duidelijk in de resolutie werd opgenomen. We hopen dat het even duidelijk zal worden toegepast, niet alleen door de minister van Begroting maar ook en vooral door zijn collega van Leefmilieu.

De problematiek van de heffingen is natuurlijk van essentieel belang, maar voor ons komt dat op de

tweede plaats. Het is een aanvulling op het voeren van een goed milieubeleid. Heffingen moeten een oplossing bieden voor de restproblemen en die moeten wat ons betreft zo klein mogelijk zijn. De middelen die door de heffingen worden gegenereerd, moeten zo efficiënt en nuttig mogelijk worden beheerd.

Heffingen moeten niet alleen duidelijk en efficiënt zijn en rechtszekerheid bieden, ze moeten ook oog hebben voor sociale aspecten. De noodzaak van het inbouwen van sociale correcties en zelfs uitzonderingsregimes dringt zich steeds meer op. Ik verwijs in dit verband naar het recente voorbeeld van de waterheffingen.

Bovendien zijn we het eens met de resolutie wanneer deze stelt dat de opbrengsten van die milieuheffingen maximaal dienen te worden aangewend binnen de sector waar de opbrengst vandaan komt. We gaan er inderdaad van uit dat milieukosten in de eerste plaats moeten worden verhaald op de verantwoordelijken, en dat ook de opbrengst achteraf in de mate van het mogelijke dient te worden gebruikt om de vervuilingbron die tot de kosten aanleiding heeft gegeven, te reduceren.

Ten slotte is mijn fractie zeer blij met het in de resolutie vastgelegde principe dat er zeer snel in de begroting een aanzet moet worden gegeven om deze resolutie toe te passen. We geloven inderdaad dat het een dringend probleem wordt dat niet op de lange baan kan worden geschoven. Het is ook essentieel dat we vanaf de begroting 1999 een duidelijk beeld hebben van de evolutie van de heffingen en van de algemene financiering van het milieubeleid in de komende jaren, zodat men in de jaren die volgen op die visie kan voortbouwen. Onze fractie zal daarop toezien. Dit voortbouwen dient te gebeuren op een wijze die duidelijk verbonden is met de doelstellingen van de verschillende milieubeleidsplannen. Bovendien kunnen we zo mijns inziens een gelijklopend tijdschema opstellen en het meerjarenbeleid koppelen aan de financiering ervan. Dit zal zowel de efficiëntie als de duidelijkheid van het gevoerde milieubeleid als de aanvaardbaarheid bij de bevolking ten goede komen.

Om al die redenen zal de SP-fractie deze resolutie goedkeuren. Ik ben ook blij met de woorden van de heer Van Mechelen, die de voorkeur heeft gegeven aan een duidelijk en zo unaniem mogelijk signaal vanuit dit parlement, eerder dan te discussiëren over een aantal punten waar we nog niet uit zijn gekomen, noch in commissie, noch in dit parlement, noch daarbuiten. Ik hoop dat we die discussie op een constructieve manier zullen kunnen blijven voeren. *(Applaus bij de SP en de CVP)*

De voorzitter : Mevrouw Raskin heeft het woord.

Mevrouw Gerda Raskin (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik zal proberen niet in herhaling te vallen. De voorbije weken en maanden werd inderdaad een grondig debat gevoerd in de commissie voor Leefmilieu. De financiering van het milieubeleid in Vlaanderen was niet zomaar een theemaatje dat aan bod kwam, maar wel een zwaarwegend thema. We verheugen ons hierover. De uitgaven voor het milieubeleid zijn de voorbije jaren expansief toegenomen. De financiering van het milieubeleid is een miljardenzaak geworden. Leefmilieu zal de volgende jaren en decennia één van de groeisectoren zijn.

Allerlei milieuheffingen maakten het er de voorbije jaren niet gemakkelijker en doorzichtiger op voor de burger en de bedrijven. De federale ecotaks kwam en ging, waterheffingen en het dispuut over regenwatergebruik vergleden bijna in een zuiver fiscaal gebeuren waarbij er niet over sturing werd gesproken en bedrijven ergerden zich aan het onvoorspelbare en wispelturige beleid dat op de investeringen weegt, omdat ze daardoor niet altijd efficiënt waren.

De VU-fractie verheugt zich over de aandacht die aan de financiering van het milieubeleid wordt geschonken. De preventie van milieuverontreiniging, de continuïteit, de doorzichtigheid en de voorzienbaarheid moeten inderdaad worden benadrukt. Het principe : de vervuiler betaalt, moet inderdaad in de meest uitdrukkelijke vorm worden toegepast. Het is goed en nodig dat men tot een wederzijdse afstemming van het federaal en gewestelijk ecologisch-fiscaal instrumentarium komt. Het is ten volle verantwoord dat een inhaalbeweging wordt gevraagd vanuit de algemene middelen met betrekking tot onder andere de historische vervuiling. Kortom, we kunnen de principes die in deze resolutie worden vooropgesteld, alleen maar onderschrijven.

Wat zijn dan de tekortkomingen van deze resolutie ? Ten eerste houdt de resolutie voor dat de totale druk van de milieuheffingen constant blijft tot het jaar 2000 om zekerheid en voorspelbaarheid aan de burgers en bedrijven te bieden. We kunnen alleen maar onderschrijven dat enige rust en zekerheid wenselijk zijn voor bedrijven en gezinnen. Daarover bestaat geen discussie. De vraag is wat de inhoud van het constant houden van de totale druk nog zal zijn. We voegen immers onmiddellijk aan de resolutie toe dat er al uitzonderingen worden gemaakt voor genomen beslissingen en aangekondigde beleidsopties. De motivering voor deze toevoeging heeft onder meer betrekking op de grondwaterheffing die naar aanleiding van de begroting 1997 werd goedgekeurd en die

in 1998 van toepassing wordt voor de bedrijven. Er wordt ook een studie van de VMM uitgevoerd, waarvan het doel is de waterheffingen op een correctere manier te berekenen. Ook deze studie mag niet worden geblokkeerd en de besluiten ervan moeten kunnen worden uitgevoerd.

Het principe van de rust wordt vastgelegd in één zin. We kunnen nu echter al vaststellen dat in de loop van de volgende jaren wijzigingen zullen optreden in het totale bedrag van de heffingen. De druk van de heffingen zal zeker en vast niet constant blijven, tenzij men samen met een verhoging voor de ene groep een verlaging voor de andere groep zou doorvoeren, maar dit lijkt me geen verantwoorde manier om met milieuheffingen om te gaan. Eigenlijk kunnen de rust en de zekerheid voor burgers en bedrijven alleen maar totstandkomen door middel van een langetermijnvisie inzake de financiering van het milieubeleid.

Ons ongenoegen heeft nog een tweede oorzaak. De resolutie vraagt de Vlaamse regering een aanzet te geven naar aanleiding van de begroting 1998 en een uitgebreide langetermijnvisie voor te leggen bij de begrotingsbespreking in 1999. We weten dat reeds in 1995 naar aanleiding van de begrotingsbespreking 1996 over deze problemen werd gediscussieerd en dat de aanzet toen al werd gegeven. In juni 1997 spreken over een aanzet bij de begroting 1998 en over een definitieve langetermijnvisie bij de begrotingsbespreking in 1999 spreken, lijkt ons het vooruitschuiven van de problemen.

Het probleem van de financiering van het milieubeleid is niet nieuw. We kunnen ons niet verschuilen achter het feit dat we van de regering geen snel werk kunnen vragen. De vraag naar een langetermijnvisie is niet van vandaag. We verwachten dan ook van de Vlaamse regering dat ze, aangezien ze toch op de hoogte was van de besprekingen in de commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud, niet heeft zitten wachten op de goedkeuring van deze resolutie om aan de slag te gaan. We hopen dat ze al werk heeft verricht. Voor ons moet deze langetermijnvisie er nu komen, bij de begrotingsbesprekingen 1998.

Deze langetermijnvisie moet de meer correcte heffingen regelen en vastleggen. Correcter wil zeggen objectiever, met correcte parameters. Zó een visie zou stabiliteit, rust en zekerheid kunnen brengen voor bedrijven en gezinnen.

De twee aangehaalde tekortkomingen beletten ons om de resolutie goed te keuren. De resolutie hanteert termijnen die ons al naar de volgende legislatuur leiden. Wij willen die beslissingen nu. (*Applaus bij de VU, de VLD en AGALEV*)

De voorzitter : De heer Malcorps heeft het woord.

De heer Johan Malcorps (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, kunnen we de kost van de sanering van het milieu door één generatie laten dragen of dragen we deze kost over naar volgende generaties ? Het standpunt van Agalev is algemeen bekend : als we kiezen voor het principe van duurzame ontwikkeling, dragen we geen facturen over aan onze kinderen en kleinkinderen. We nemen onze verantwoordelijkheid op voor de kosten die we vandaag veroorzaken – daar plukken we immers zelf ook de vruchten van – maar ook voor de kosten die gemaakt zijn door onze ouders en grootouders. De heer Tobback heeft er al op gewezen dat deze factuur alleen maar zal aanzwellen als men ze laat liggen. Dit is het moment om spijkers met koppen te slaan. Kiezen voor duurzaamheid betekent ook kiezen voor preventie. Als we de factuur nog verder laten aangroeien, is ze binnenkort helemaal niet meer te betalen.

Samen met de heer Geysels heb ik in 1995 al initiatieven in die richting genomen. We stelden toen immers al vast – en met ons de Minaraad, de SERV en het Vlaams Economisch Verbond – dat de regering geen beleid ontwikkelde over hoe de milieukost zou worden gefinancierd. De heer Van Mechelen sprak in dat verband over het jojo-effect. De ene keer koos de regering bij de opmaak of aanpassing van de begroting voor een stijging van de heffingen voor gezinnen of bedrijven, de andere keer voor een stijging van de dotatie uit algemene middelen. De ene keer koos men voor regulerende heffingen, de andere keer voor financierende heffingen.

Zo krijgt men wel een ideale mix, maar geen beleid. De onzekerheid groeide bij burgers en bedrijven. Deze resolutie heeft als verdienste dat ze een signaal geeft dat er continuïteit en een visie moeten komen. Gedaan met 's ochtends angstig naar het journaal te luisteren om te weten welke nieuwe milieubelasting ons nu weer boven het hoofd hangt. De mooiste illustratie daarvan was de recente vaudeville rond de putwaterheffing. Zo iets mag in de toekomst niet meer gebeuren, als we tenminste een maatschappelijk draagvlak willen uitbouwen voor het milieubeleid en de financiering ervan.

Agalev kiest in elk geval duidelijk voor regulerende heffingen. Afwijken van het principe van eenheid van begroting kan ons inziens alleen als men bepaalde heffingen invoert om het gedrag van de consument of producent bij te sturen. De opbrengst van de heffingen, die op zich slechts van secundair belang is, wordt dan aangewend in het kader van het centrale probleem.

Als milieuheffingen echter financieringsheffingen worden en gebruikt worden om een stuk van het Mina-fonds of van het reguliere milieubeleid mee te betalen, dan is dit eigenlijk een verkapt vorm van debudgettering. We moeten daar heel voorzichtig mee zijn en misschien zou het zelfs nuttig zijn om het Minafonds wat uit te zuiveren.

In theorie verklaren velen zich voorstander van regulerende heffingen, maar in de praktijk wordt er heel vlot overgeschakeld op heffingen die in de eerste plaats geld in het laatje moeten brengen om dure investeringsprogramma's – zoals bijvoorbeeld Aquafin – te financieren. Laten we onze goede bedoelingen trachten waar te maken, zowel voor de regulerende heffingen als voor de uitzuivering van het Mina-fonds. Het financieren van de Vlaamse openbare instellingen met algemene middelen is zeker een stap in de goede richting.

Op basis van het principe dat de vervuiler betaalt, moeten de heffingen zo nauwkeurig mogelijk worden bepaald. We moeten er wel voor zorgen dat de milieuheffingen niet eindeloos stijgen, want in dat geval halen we het hele maatschappelijk draagvlak onderuit. Bovendien moeten we vermijden dat de gezinnen zwaarder aangepakt worden dan de bedrijven. De Vlaamse Milieumaatschappij is bezig met een studie over de vuilvrachten van bedrijven en gezinnen, en zal waarschijnlijk weer weigeren om de reële vuilvracht van bedrijven in rekening te brengen. Opnieuw zal dit neerkomen op een obstinate weigering om de reële vuilvracht van de bedrijven door te rekenen op het vlak van de organische micropolluenten. Deze worden momenteel immers niet verrekend. Er is nog steeds de optie om de vervuiling door huishoudens gelijk te schakelen met de vervuiling door bedrijven. We moeten een grondige discussie voeren over de bedrieglijke berekeningsformule van uniforme vuilvrachten en vervuilingseenheden. Wij vrezen dat de gezinnen het gelag zullen moeten betalen. De heer Van Mechelen heeft in dit verband reeds verwezen naar de facturen waarmee Aquafin nu zwaait.

Ik kom nu tot het punt van de doorrekening van de kosten naar de historische en – niet onbelangrijk – de diffuse vervuiling. Met dit laatste bedoel ik de vervuiling die niet direct toewijsbaar is aan een bepaalde vervuiler en waar men dus moeilijk het principe van de betalende vervuiler kan toepassen. Als we dit allemaal doorrekenen via de klassieke heffingen, dan moeten die heffingen aanzienlijk stijgen. Dat zou het draagvlak voor het milieubeleid sterk ondergraven.

Ik ben dan ook blij met het idee – dat wij trouwens in een amendement hebben aangedragen maar dat ook door de meerderheid werd ondersteund – van de

Malcorps

oprichting van een milieugarantie- of verzekeringsfonds. Dit idee is niet helemaal nieuw en werd reeds naar voor gebracht in de voorstellen van de commissie-Bocken. Een ernstige bezinning rond dit onderwerp dringt zich op.

De betrokken industriële sectoren moeten hier hun verantwoordelijkheid opnemen. Het zou onaanvaardbaar zijn om de factuur voor een groot deel door te schuiven naar de gemeenschap. Ik wil erop wijzen dat in Vlaanderen geen luchtemissieheffingen van kracht zijn. Ik pleit daar niet onmiddellijk voor, maar vraag wel om dit in het achterhoofd te houden. Wie zegt dat de industrie nu reeds verschrikkelijk overvraagd wordt, moet er rekening mee houden dat andere types van heffingen bij ons helemaal niet bestaan, dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld de Scandinavische landen.

Het bedoelde milieugarantie- of verzekeringsfonds zou dan niet alleen aangesproken kunnen worden om de bodemsanering te dragen. Dit zou een te enge benadering zijn. Het zou ook kunnen worden aangesproken om de diffuse vervuiling die afkomstig is van de industrie in haar geheel, op te vangen.

Het prijskaartje van het milieubeleid dreigt onbetaalbaar te worden, als we niet radicaal kiezen voor preventie. In de commissie heb ik vaak het beeld gebruikt van dweilen met de kraan open. Als we niet dringend werk maken van preventie dan zal blijken dat we keer op keer met de kop tegen de muur zullen lopen, zelfs met nieuwe mechanismen, een grotere dotatie uit de algemene middelen en de oprichting van het bedoelde garantiefonds.

Daarom ook is er het belangrijke doorlichtings- en sanctioneringselement dat werd opgenomen in de resolutie. Daarmee willen we duidelijk aan Aquafin en andere milieudiensten zeggen dat overtollige investeringen moeten leiden tot een doorlichting en een eventuele sanctionering. Zo kunnen we de reden van de overschrijding van de ingediende kostenkaarten nagaan. Die overschrijdingen dwingen ons nu immers telkens om naar nieuwe middelen te zoeken bij de gezinnen of bedrijven. Aan die explosieve en ongesanctioneerde overschrijding van de kosten moet een einde worden gemaakt.

Een concreet voorbeeld hiervan is het afkoppelingsbeleid. Als we inderdaad kiezen voor zelfzuivering – we waren het daar eigenlijk over eens maar het is jammer genoeg niet opgenomen in de resolutie – en de grote industriële watervervuilers afkoppelen van de openbare riolering zodat ze verplicht worden om

zelf hun water te zuiveren, dan kan het niet dat men in de prognoses van Aquafin uitgaat van een maximaal scenario. Dan doet men immers alsof er van zelfzuivering en afkoppeling geen sprake is, en dan moeten die Aquafinprogramma's worden herzien.

Als er dus bij Aquafin of andere milieudiensten – ik denk bijvoorbeeld aan de bodemsaneringsopdracht van OVAM – belangrijke budgettaire ontsporingen zijn in vergelijking met de nu gekende prognoses, dan moeten we onze conclusies durven trekken. We moeten dan niet alleen audits organiseren, maar ook de resultaten van die audits durven gebruiken om een bijsturing door te voeren in de richting van preventie.

Aan milieubeleid en milieusanering hangt een prijskaartje. In hoeverre is de Vlaamse regering echter bereid om die prijs mee te betalen? Ik ben gelukkig met de consensus die werd bereikt na alle hoorzittingen in de commissie. Net zoals mevrouw Maes heb ik soms het gevoel dat uit de talloze moties, resoluties en hoorzittingen dikwijls weinig conclusies worden getrokken. Dit zal echter niet de zoveelste resolutie zonder gevolg zijn, al blijft de vraag wat de Vlaamse regering met deze resolutie zal doen. Mijn fractie staat hier wat argwanend tegenover.

Aansluitend op mijn betoog van gisteren naar aanleiding van de begrotingsaanpassing, wil ik het hebben over de prijs van MINA-2. Ik zal niet herhalen wat ik gisteren heb gezegd, maar ik stel vast dat het MINA-2-beleidsplan werd opgemaakt voor een periode van vijf jaar en dat tijdens het eerste jaar van dit plan, 1997, hiervoor noch in de begroting, noch in de aanpassing van de begroting één frank wordt uitgetrokken. Hiervan rijzen mijn haren ten berge.

Daarom ben ik blij dat in de resolutie een passage werd opgenomen waarin wordt gepleit voor de integrale uitvoering van de bindende acties van MINA-2. Nog liever had ik gezien dat men ook de niet-bindende acties hierbij had betrokken. De bindende acties betekenen een slordige 4,2 miljard frank, gespreid over vijf jaar. Jammer genoeg zal deze maatregel niet van kracht zijn in 1997, maar hij moet dat in elk geval wel zijn in 1998. Ik neem aan dat dit voor een stuk met terugwerkende kracht zal gebeuren, zodat het geld voor 1997 niet definitief verloren gaat. Deze passage biedt ons enige garantie voor de uitvoering, maar ik hoop dat de Vlaamse regering haar verantwoordelijkheid zal opnemen, zodat dit geen vrijblijvende resolutie wordt, waarna men overgaat tot de orde van de dag.

In de resolutie wordt bovendien bepaald dat het voorstel van de administratie zal worden gevolgd. De administratie heeft haar huiswerk heel goed gedaan.

Malcorps

Ze heeft een financieringsplan voorgesteld, waarbij een deel van het geld van de toekomstige grondwaterheffing zou komen en een deel uit de algemene middelen.

Gisteren heb ik ook verwezen naar de extra kosten die het gevolg zullen zijn van het decreet over natuurbehoud. Over dit decreet zullen we eindelijk beginnen nadenken. Waarschijnlijk zal het op enkele dagen behandeld moeten worden, wat schandelijk is. Ten opzichte van de natuur- en milieubeweging zou het onaanvaardbaar zijn, indien wij een gelijkaardige vaudeville zouden opvoeren als bij het MINA-2-plan. De Vlaamse regering moet ook hierin haar verantwoordelijkheid opnemen.

Ik zal de berekening van de heer Van Mechelen niet overdoen, maar het is duidelijk dat indien wij afspreken dat na het bereiken van een plafond moet worden geput uit de algemene middelen, dit enorme consequenties zal hebben voor minister Demeester en de andere regeringsleden. Als het nu al zo moeilijk is om het bedrag voor MINA-2 bijeen te sprokkelen, dan vraag ik mij af hoe de Vlaamse regering een consensus zal bereiken over het extra bedrag dat via de dotatie uit de algemene middelen zal moeten worden genomen voor de financiering van het milieu- en natuurbeleid. Het draagvlak daarvoor bestaat gelukkig wel in de commissie en waarschijnlijk ook in het voltallige parlement. Ik hoop dat het ook zal bestaan in de regering wanneer puntje bij paaltje komt en de factuur moet worden betaald.

Er werd reeds verwezen naar de sanering van de historische vervuiling. Deze discussie wil ik opentrekken. Hier moet ook de particuliere sector bijdragen. In het Nederlands milieubeleidsplan staat een duidelijke raming van de overheidskosten, maar ook van de kosten die door de privé-sector moeten worden betaald. Wij hebben hierover nog te weinig gegevens. Ook wij zouden een milieubeleidsplan of -rapport moeten hebben waarin duidelijk vastgesteld wordt welke inspanningen geleverd moeten worden door bepaalde doelgroepen en sectoren.

Ook de gemeenten moeten hierbij vermeld worden, want het gros van de afvalproblemen situeert zich op het gemeentelijk niveau. Ook de facturen komen daar terecht. Ik vrees dat de bedragen enorm zullen stijgen ten gevolge van de beslissing om vooral te investeren in afvalverbranding in plaats van in preventie. Deze facturen zullen via de gemeentebelastingen een nieuwe druk op de bevolking en de bedrijven leggen.

Een belangrijk stuk van de historische vervuiling maken bovendien ook de kosten in verband met de milieu- en gezondheidsproblematiek uit, waarvoor middelen zullen moeten worden opgehoest. Ik geef één concreet voorbeeld: het tabaksindustriescenario dat zich nu afspeelt in Amerika. Op een bepaald moment kan het hier over zeer hoge kosten gaan.

Als we op termijn duidelijkheid krijgen over de langetermijneffecten voor de gezondheid van, bijvoorbeeld, de uitstoot van zware metalen, dioxinen en andere slechtverbrande producten uit verbrandingsovens, als mensen in bepaalde wijken klachten zullen indienen en kosten zullen proberen te verhalen, dan gaan we een zeer zware discussie tegemoet waartegen de huidige discussie over bodemsanering slechts klein bier zal zijn.

Over de historische vervuiling en de bodemsanering heb ik daarstraks al een en ander gezegd. Deze resolutie zet een belangrijke stap in de goede richting. Ze gaat in tegen het euvel waaronder dit parlement dikwijls gebukt gaat, namelijk dat we veel forse verklaringen afleggen maar niet tot conclusies komen. Dat was de belangrijkste betrachting van ons eigen initiatief. We wilden geen kamerbrede meerderheid achter ons voorstel van resolutie scharen, maar ten minste wel in de commissie conclusies formuleren. Daar zijn we in geslaagd.

Er zijn conclusies. Er ligt een stuk voor dat hopelijk zal worden goedgekeurd en er wordt zelfs boter bij de vis gevraagd. Na al de tijd die de Vlaamse regering heeft gekregen, hadden we eigenlijk gehoopt een duidelijk plan van de minister te zien. Dat was eigenlijk al nodig geweest voor de begroting 1997 en op zijn minst voor de begroting 1998. Men heeft het nog eens uitgesteld tot de begroting 1999.

In het kader van de begroting 1998 zou er wel een soort van principeverklaring worden opgesteld. Meer was blijkbaar niet mogelijk, maar er is toch al een zekere vooruitgang. Deze resolutie zal bijdragen tot een versnelling van de discussie terzake en de regering zal eindelijk beseffen dat dit probleem zeer dringend moet worden aangepakt.

Een aantal belangrijke mankementen blijven bestaan. Er is de discussie inzake productheffingen op het federale niveau. Ik wil toch nog eens wijzen op de ecotakswet, want die wordt soms vergeten. Een belangrijk aspect van die ecotakswet was – en het is belangrijk om een aantal collega's hier nog eens warm voor te maken – dat er ook een transferregeling in is voorzien. Bij de opbrengst van ecotaksen, ook op nieuwe producten, komt er bijna automatisch een transfer naar de gewesten. Een deel van het huidige

Malcorps

financieringsprobleem zou deels kunnen worden ingevuld via federale productheffingen.

We weten allemaal welke klucht op dit moment met betrekking tot die ecotaksen is opgevoerd en hoe miniem de bereidheid is om het probleem aan te pakken. Het politieke draagvlak voor een aantal productheffingen, waarvan de relevantie en het sturende karakter onmiddellijk duidelijk is, zal misschien hoger liggen dan voor sommige andere taken. Zo wordt bijvoorbeeld geschermd met een putwaterheffing.

Zelfzuivering als onvoorwaardelijk principe voor bedrijven vind ik niet terug. Ik heb al verwezen naar een herberekening van de vervuilingseenheden voor de industrie. Het tegengaan van de verdunning van afvalwater, de koelwaterheffing, de subsidie die we blijven geven aan de kernindustrie, zijn spijtig genoeg allemaal weggestemd in de commissie.

We hebben al voldoende gewezen op de verhouding tussen stort- en verbrandingsheffingen en de toewijzing van de opbrengst voor afvalheffingen voor een afvalpreventiebeleid. Waarin wordt nu als mogelijke tussenkomsten voorzien voor de gemeenten in de optie 7 inzake duurzame ontwikkeling van de gemeentelijke milieuconvenants? Dat is vrij schaars in vergelijking met de enorme bepalingen waaraan een aantal steden en gemeenten zich moeten houden in het kader van de afvalheffingen.

Dit alles was blijkbaar te concreet en op dit moment niet bespreekbaar. Dit is een gemiste kans. We hebben een aantal belangrijke algemene principes behouden, maar echte concrete punten die op korte termijn zekerheid bieden ten aanzien van de bevolking en de industrie, hebben we gemist.

Mijn belangrijkste conclusie is dat het parlement nu zijn werk heeft gedaan en dat de commissie voor Leefmilieu de nodige conclusies heeft getrokken. Het werkstuk ligt voor. Het meest essentiële dat nu moet gebeuren is dat de Vlaamse regering conclusies trekt. De bal ligt nu in het kamp van de minister van Leefmilieu en van de Vlaamse regering. Gezien ervaringen uit het recente verleden houd ik, wat dat betreft, mijn hart vast. (*Applaus bij AGALEV, de VU en de VLD*)

De voorzitter : Op dit voorstel van resolutie is er een amendement van de heer Van Mechelen.

De stemming over het amendement wordt aangehouden.

Vraagt nog iemand het woord? (*Nee*)

De bespreking is gesloten.

We zullen om 16 uur de aangehouden stemming over het amendement en de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie houden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van de heren Paul Dumez, Jaak Gabriels, Robert Voorhamme, Jan Penris, Herman Lauwers en Patrick Lachaert betreffende het Vlaamse zeehavenbeleid – 673 (1996-1997) – Nrs. 1 tot 3

Bespreking

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van de heren Dumez, Gabriels, Voorhamme, Penris, Lauwers en Lachaert betreffende het Vlaamse zeehavenbeleid dat luidt als volgt :

Het Vlaams Parlement,

– gelet op

- 1° de bezoeken van de gezamenlijke commissies Ruimtelijke Ordening, Openbare Werken en Vervoer en Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden aan de zeehavens van Antwerpen, Zeebrugge en Gent in het voorjaar 1996 ;
- 2° het bezoek van de commissie Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden aan de zeehaven van Oostende op 13 mei 1996 ;
- 3° de hoorzittingen in de commissie Ruimtelijke Ordening, Openbare Werken en Vervoer met de delegaties van de Vlaamse zeehavens en van de Vlaamse Havenvereniging in het najaar 1996, en op het verslag ervan ;

– rekening houdende met

- 1° de bestaande beheersstructuren van de Vlaamse zeehavens, zijnde het autonome havenbedrijf (Antwerpen en Oostende), de gemeentelijke regie (Gent) en de naamloze vennootschap (Zeebrugge) ;
- 2° de adviezen van de Vlaamse Havencommissie, onder meer met betrekking tot het te

Voorzitter

voeren investeringsbeleid in de Vlaamse zeehavens ;

- 3° de eerder ontwikkelde voorstellen en ontwerpen, meer bepaald het ontwerp van decreet betreffende de zeehavens (Stuk 556 (1993-1994) – Nr. 1) en het voorstel van decreet van de heren Paul Dumez en Marc Van Peel houdende oprichting van een naamloze vennootschap van publiek recht, Havenbedrijf Antwerpen genaamd (Stuk 488 (1990-1991) – Nr. 1) ;

– overwegende

- 1° dat het noodzakelijk is de Vlaamse maritieme regio, in het kader van de mundialisering van de economie, volwaardig deel te laten uitmaken van een toekomstig geïntegreerd Noord-West-Europees havennetwerk, dat een onbetwist knooppunt van de wereldhandel moet zijn ;

- 2° dat het subsidiariteitsbeginsel ook in het havenbeleid ten volle moet spelen om de historisch-lokale dynamiek ten volle te laten gelden. Dit impliceert de betrokkenheid van elke lokale overheid op wiens grondgebied de haven wordt uitgebaat ;

- 3° dat een Vlaams havenbeleid een dynamische ondersteuning dient te betekenen zowel voor de duurzame ontwikkeling van de verschillende Vlaamse zeehavens, als voor de globale Vlaams-economische ontwikkeling, dat de rol van de overheid daarom meer specifiek moet worden toegespitst op, maar ook beperkt tot voornoemde dynamische ondersteuning, dat dergelijke dynamische ondersteuning voornamelijk bestaat uit

A. de investering in de basishaveninfrastructuur ;

B. de verzekering van de maritieme toegankelijkheid, rekening houdende met een adequate oplossing voor de slibverwerking ;

C. de ontsluiting van het hinterland en verbindingen tussen de havens onderling met telkens bijzondere aandacht voor milieuvriendelijke verkeersdragers ;

D. de uitoefening van de bevoegdheid van politie, onder meer betreffende de naleving van voorschriften inzake veiligheid en milieu ;

E. de levering van algemene diensten gericht op en in samenwerking met alle zeehavens zoals beloodsing en verkeersbegeleiding ;

F. de inschakeling van de Vlaamse kanalen voor de promotie van de zeehavens, rekening houdende enerzijds met de globale Vlaamse maritieme regio en anderzijds met de specificiteit en promotiewaarde van elke haven ;

- 4° dat daarvoor een toekomstgerichte, strategische en algemene Vlaamse visie op het zeehavenbeleid noodzakelijk is, vastgelegd in een kaderhavende decreet ;

– vraagt aan de Vlaamse regering

- 1° een strategische visie op het globale Vlaamse havenbeleid te ontwikkelen die rekening houdt met bovenvermelde standpunten ;

- 2° binnen de budgettaire mogelijkheden de kredieten voor investeringen te verhogen, teneinde de achterstand tegenover buitenlandse concurrenten in te lopen ;

- 3° met bekwame spoed een ontwerp van decreetale regelgeving in het Vlaams Parlement in te dienen waarin de volgende elementen worden uitgewerkt :

A. een uniform juridisch en bedrijfseconomisch basisstatuut en -instrumentarium waarmee elke zeehaven, in eenheid van bestuur, het gewenste eigen bedrijfseconomische en sociale havenbeheer optimaal kan uitbouwen en dit onder gelijkwaardige exploitatievoorwaarden ;

B. een regelgeving inzake nog goed te keuren investeringen die het mogelijk maakt op krachtige en duurzame wijze in de Vlaamse zeehavens te investeren, op basis van economisch en ecologisch verantwoorde en wetenschappelijk controleerbare criteria, en ondersteund door een gestructureerde evaluatie met financiële sanctionering ;

Voorzitter

- C. het bevorderen van een samenwerkend en coherent havennetwerk ;
- D. het optimaal in het buitenland prospecteren en promoten van het Vlaamse havennetwerk, rekening houdende met de specificiteit van elk havencomplex.

De bespreking is geopend.

De heer Dumez, verslaggever, heeft het woord.

De heer Paul Dumez, verslaggever (*Op de tribune*) : De commissie heeft gedurende het voorbije anderhalf jaar de problematiek van het havenbeleid grondig onderzocht. Met het oog daarop werden bezoeken ter plaatse georganiseerd op 27 februari 1996, op 12 maart 1996 en op 19 mei 1996. Er werden hoorzittingen gehouden met de betrokken verantwoordelijken van de publieke havenbesturen enerzijds en met de vertegenwoordigers van de privé-sector anderzijds. We luisterden naar de heer Traen, voorzitter van de Maatschappij van de Brugse Zeevaartinrichtingen, de heer Delwaide, havenschepen van Antwerpen, de heer Bruyninckx, directeur-generaal Havenbedrijf Antwerpen, de heer Termont, havenschepen van Gent, kapitein De Wilde, directeur-generaal Havenbedrijf Gent, de heer Pellens, voorzitter van de Vlaamse Havenvereniging, de heer Restiau, directeur van de Vlaamse Havenvereniging en de heer Tack, ondervoorzitter van de Gentse Havengemeenschap, respectievelijk op 28 mei, op 25 juni en op 4 december 1996.

Deze vergaderingen en bezoeken waren noodzakelijk en uiterst nuttig om een concreet beeld te scheppen van de situatie en om de verschillende standpunten te leren kennen. Voor de inhoud van de hoorzittingen en bezoeken durf ik verwijzen naar de teksten van het verslag die uitvoerig en gedetailleerd, om niet te zeggen minutieus, de standpunten en verklaringen weergeven. Ik dank de commissiesecretarissen voor dit werk.

Onze commissie heeft vervolgens, op 25 maart 1997, een eerste bespreking gewijd aan een voorstel van resolutie betreffende het Vlaamse zeehavenbeleid, waarvoor de heer Coens en ikzelf een voorontwerp van tekst hadden voorbereid. Nadat er consensus bleek over de grote lijnen ervan, stelde de commissie een redactiecomité samen met minstens één lid van elke fractie, teneinde een gezamenlijke tekst te produceren. De commissie heeft zelf in haar vergadering van 3 juni de ontwerp teksten uitvoerig bestudeerd en besproken.

De voorliggende resolutie vertrekt van vier overwegingen. Een eerste overweging betreft de noodzaak om de Vlaamse maritieme regio volwaardig deel te laten uitmaken van een toekomstig geïntegreerd Noordwest-Europees havennetwerk. Ten tweede wordt verwezen naar het subsidiariteitsprincipe. Dit houdt in dat ook wat de havenproblematiek betreft de historisch gegroeide lokale dynamiek ten volle kan spelen.

Ten derde vertrekt de resolutie van het standpunt dat een Vlaams havenbeleid een dynamische ondersteuning moet betekenen, zowel voor de duurzame ontwikkeling van de diverse Vlaamse zeehavens als voor de globale Vlaamse economische ontwikkeling. Die dynamische ondersteuning bestaat voornamelijk uit de investering in de basishaveninfrastructuur, de verzekering van de maritieme toegankelijkheid, de ontsluiting van het hinterland en de verbindingen tussen de havens onderling, de uitoefening van de bevoegdheid van politie, de levering van algemene diensten zoals beloodsing en verkeersbegeleiding, in samenwerking met alle zeehavens en de inschakeling van de Vlaamse kanalen voor de promotie van de zeehavens.

Een laatste uitgangspunt is dat een toekomstgerichte en algemene Vlaamse visie op het zeehavenbeleid noodzakelijk is. Deze visie dient te worden vastgelegd in een kaderhavendecreet.

Concreet vragen we aan de Vlaamse regering om, in de eerste plaats een strategische visie op het globale Vlaamse havenbeleid te ontwikkelen die rekening houdt met de hogervermelde uitgangspunten. Ten tweede vragen we om, binnen de budgettaire mogelijkheden, de kredieten voor investeringen te verhogen, teneinde de achterstand tegenover buitenlandse concurrenten in te lopen. Ten derde dringt de resolutie er bij de Vlaamse regering op aan om een ontwerp van decretale regelgeving neer te leggen. Daarin dient een uniform juridisch en bedrijfseconomisch basisstatuut en -instrumentarium te worden uitgewerkt waarmee elke haven – in eenheid van bestuur – zijn bedrijfseconomisch en sociale beheer optimaal kan uitbouwen. Voorts dient dit ontwerp een regelgeving te bevatten inzake nog goed te keuren investeringen. Die regeling moet het mogelijk maken op krachtige en duurzame wijze in de Vlaamse zeehavens te investeren, op basis van economisch en ecologisch verantwoorde en wetenschappelijk controleerbare criteria, en ondersteund door een gestructureerde evaluatie met financiële sanctionering. Verder dient het ontwerp een samenwerkend en coherent havennetwerk te bevorderen. Ten slotte moet het ontwerp een optimale prospectie in het buitenland en de promotie van het Vlaamse havennetwerk mogelijk

Dumez

maken, rekening houdend met de eigenheid van elk havencomplex. Om nog verfijningen aan te brengen, heb ikzelf op de laatste vergadering drie beperkte amendementen toegevoegd. Het eerste houdt een materiële correctie in. Het tweede is een specificatie bij de verwijzing naar het subsidiariteitsbeginsel. Ook de lokale overheden van de gemeenten waar havenactiviteit wordt ontplooid, moeten mee worden betrokken bij dit beleid. Het derde amendement houdt een herschikking in van het tweede en derde aandachtstreepje in de dispositie van de resolutietekst onder cijfer 3. Deze amendementen werden unaniem aanvaard.

Het aldus geamendeerde globale voorstel van resolutie werd vervolgens aangenomen met 10 stemmen voor bij 1 onthouding. De heer Malcorps onthield zich. Alhoewel hij het met de globale filosofie van het voorstel van resolutie eens is, wil hij een signaal geven dat de aanstaande haveninvesteringen moeten passen in de doelstellingen van de duurzame ontwikkeling.

Ik beëindig dit verslag met te wijzen op de verschillende gemeenschappelijke elementen die zowel bij de bezoeken, de hoorzittingen, als in onze besprekingen naar voren zijn gekomen. Alhoewel allen vragende partij zijn voor één Vlaams havenbeleid, wenst geen van de betrokkenen enig centralistisch beheer vanuit politiek Brussel. De rol van de overheid beperkt zich tot het dynamisch ondersteunen van de levende ondernemingskrachten. Het havenbeleid en de investeringen moeten zijn gebaseerd op economische criteria.

Allen wensen samenwerking, gelijkwaardige exploitatievoorwaarden, complementariteit waar mogelijk, transparante bestuursvormen en boekhouding. De lokale besturen van havengemeentes moeten worden betrokken bij het hele havengebeuren, niet in het minst in de randvoorwaarden van ruimtelijke ordening, mobiliteit, tewerkstelling enzovoort. De Vlaamse gewestoverheid moet een belangrijke rol spelen in de promotie van onze havens in het buitenland, rekening houdend met de specificiteit van elke haven.

Als verslaggever wil ik onderlijnen dat er meer punten zijn die de havens verenigen, dan die hen scheiden of verdelen. Ook in onze commissie bleek een uitermate constructieve gezindheid te bestaan. Tot zover het verslag. Graag had ik nu deze resolutie persoonlijk en namens onze fractie verdedigd.

De voorzitter : De heer Dumez heeft dan nu het woord als spreker in dit debat.

De heer Paul Dumez : Twee derde van de aardbol bestaat uit water. Daarop werd al in het verleden druk gereisd en getransporteerd, en dat zal ook in de toekomst zo zijn. Voor Vlaanderen heeft dit door de eeuwen heen altijd een wezenlijke bron van welvaart meegebracht. Vlaanderen is om historische en geografische redenen altijd een maritieme natie geweest. Omdat gedurende vele generaties een brede know-how is opgebouwd, hoeft het geen verwondering te wekken dat meer dan 30 procent van het economisch gebeuren in Vlaanderen rechtstreeks of onrechtstreeks in verband staat met het maritieme. Daaruit ontstaat volgens de Nationale Bank een enorme toegevoegde waarde van niet minder dan 380 miljard frank per jaar.

De laatste decennia kwamen we in een stroomversnelling terecht, voornamelijk inzake het intercontinentaal containervervoer. Tevens zijn er enkele onderlinge moeilijkheden en geschillen ontstaan tussen de Vlaamse havens. Daardoor kwam een globaal Vlaams havenbeleid in de verdrukking, net als een algemene Vlaamse visie. Welke zijn de voornaamste verschillen en oorzaken daarvan ?

Ten eerste is er de ongelijke toestand van de verschillende havenbestuursvormen. Het Vlaams Gewest is meerderheidsaandeelhouder in Zeebrugge, maar afwezig in de andere havens. Ook het administratief toezicht verschilt. In Antwerpen en Gent gebeurt dit volgens de gemeentewet. Daardoor komen ook de provincie en de minister van Binnenlandse Aangelegenheden tussenbeide. In Zeebrugge is de parastatenwet van 1954 van toepassing. Er is een regeringscommissaris aanwezig en er wordt toezicht uitgeoefend door de Minister van Openbare Werken.

Ook de investeringen zijn anders geregeld. Antwerpen moest bijvoorbeeld de gronden van de linker Scheldeoever aankopen, terwijl elders overdrachten gratis konden gebeuren. Daarnaast verschillen ook de personeelsstatuten. Verder gaat de bestemming van het financieel resultaat in Gent en Antwerpen naar de gemeentelijke overheid, bijvoorbeeld naar de pensioenkosten. De MBZ kan dit geld in de eigen beslissingsstructuur zelf aanwenden. De boekhouding gebeurt op verschillende en dus niet transparante wijze.

In de gemeentelijke havenbesturen verschillen Gent, Oostende en Antwerpen nog van elkaar. Zo voert Gent binnen de gemeenteraad een regie zonder rechtspersoonlijkheid terwijl het Antwerpse en Oostendse havenbedrijf recent volgens de nieuwe wetgeving van 28 maart 1995 autonome NV's als gemeentebedrijf zijn geworden. In beide blijven er echter nog veel obstakels een snelle bedrijfseconomische besluit-

Dumez

vorming in de weg staan. Er blijven moeilijke toezichtmechanismen en financiële begrenzingsen bestaan door de algemene stedelijke politiek en politisering volgens de evenwichten in de gemeenteraad.

In de haven van Oostende is een van de belangrijke problemen nog steeds de bevoegdheidsversnippering. Het gemeentebestuur is bevoegd voor de jacht- en vissershaven, het federale ministerie van Landsverdediging voor de zeemacht, en het nieuwe autonome havenbedrijf voor het overige beheer.

Ten slotte zijn er ook moeilijkheden bij de centrale investeringspolitiek. De wijze waarop die juridisch werd geregeld, was nooit erg duidelijk. Het Rekenhof heeft daarop meermaals aanmerkingen geformuleerd. Het beheer van de door de centrale overheid geïnvesteerde infrastructuur werd soms aan de plaatselijke havenbesturen overgedragen zonder geschreven contracten of juridische documenten. Het programmadecreet van 18 december 1992 en een besluit van de Vlaamse regering van 10 november 1993 hebben dit weliswaar een voorlopige juridische basis gegeven. Als men echter streeft naar meer gelijkwaardigheid van de verschillende havenbesturen, dan zal de reglementering van de investeringspolitiek beter moeten worden georganiseerd, en zal men ze meer moeten baseren op markteconomische criteria.

Al deze ongelijkheden en verschillen veroorzaakten uiteraard moeilijkheden. Ze leidden tot niet gelijkwaardige exploitatievoorwaarden. Dit is ongetwijfeld een der basisoorzaken van de disfunctie. De vraag is nu hoe daaraan kan worden tegemoetgekomen, niet enkel door de plaatselijke besturen, maar ook door de Vlaamse gewestoverheid.

In de recentste beleidsbrief van de minister wordt een algemeen havendecreet aangekondigd, alsook een afzonderlijk decreet op de investeringen. De vroegere zogenaamde sneuvelteksten van het eerstgenoemde blijken echter met vele juridische moeilijkheden te kampen. Ik heb het dan niet alleen over de discrepantie met de wet op de gemeentebedrijven. De tekst lijdt voornamelijk aan een fundamenteel gebrek aan overkoepelende langetermijnvisie op het beleid. Het is dan ook niet verwonderlijk dat daarover tijdens de hoorzittingen en in de commissie bij geen enkele van de betrokken havenbesturen ook maar enig enthousiasme bestond. Het blijkt inderdaad dat niet aan de bovenvermelde moeilijkheden werd tegemoetgekomen. Wij vinden het evenmin een goede oplossing om twee afzonderlijke decreten te maken, dus één over het beheersstatuut en één over de investeringen. Een globale visie, liefst zo breed mogelijk gedragen door

de instemming van de lokale havenbesturen, is voor ons een absolute must.

Onze inhoudelijke standpunten kunnen in twee hoofdstukken worden opgedeeld : enerzijds moet men zich de vraag stellen welke nog de rol is van de overheid, anderzijds welke concrete normering voor het havenbeheer en -beleid en de investeringen vereist is.

Laten we eerst de rol van de overheid behandelen. Centraal knelpunt in een langetermijnvisie is zoals gezegd de vraag wat de rol is en blijft van de publieke overheid, zowel op het lokale als op het Vlaamse niveau. Technisch-juridisch worden geredelijk vier bevoegdheden opgesomd. Ten eerste zijn er het beheer van het havendomein, het verzekeren van de maritieme toegankelijkheid, het bouwen en onderhouden van de basisinfrastructuur en onrechtstreeks de aanleg van de toegangs- en verbindingswegen in alle vervoersmodi. Ten tweede moet de politionele bevoegdheid worden uitgeoefend, ook inzake milieu en veiligheid. Ten derde dienen de retributies en havengelden te worden geïnd. De vierde bevoegdheid behelst het leveren van bijzondere diensten aan de havengebruikers, zoals loods- en sleepdiensten, verkeersbegeleiding en – onrechtstreeks – promotie.

Staatkundig en politiek komt de taak van de overheid dus neer op : stimuleren, coördineren, een gunstig klimaat scheppen, als scheidsrechter optreden bij de niet altijd convergerende commerciële belangen, reguleren en corrigeren. De overheid moet het macromaritiem economisch belang nastreven, los van fluctuerende ondernemingsbelangen, en daarvoor in eerste orde gelijke werkingsvoorwaarden creëren die juridisch, administratief, fiscaal en boekhoudkundig de lokale havenbesturen reguleren.

Samenvattend kunnen we stellen dat de overheid ten dienste staat van de ondernemingskrachten die in ons economisch bestel leven. In die zin heeft ze primordiaal een dynamisch-ondersteunende functie. Het is dus niet de rol van de overheid zelf te gaan exploiteren. Ze moet met de middelen en mogelijkheden die haar ter beschikking staan, het algemeen belang nastreven. Zoals in het ruimtelijk structuurplan zou men ook hier van een gedeconcentreerde bundeling kunnen gewagen.

Het tweede punt van mijn uiteenzetting gaat over de decretale regelgeving. In Vlaanderen is de lokale bestuurstraditie van de havens duizend jaar oud. Een artificieel wegvagen van die traditie zou onverstandig zijn en zeker niet beantwoorden aan de behoeften zoals we die zopas hebben omschreven. Hoe kunnen

Dumez

de ware overheidsbelangen worden verzoend met de lokale belangen, en in regelgeving worden omgezet ?

Louter stellen dat complementariteit de oplossing biedt, is natuurlijk naïef. Sinds die duizendjarige groei, is de situatie veel genuanceerder. De haven van Antwerpen is een grote polyvalente haven. Op de wereldranglijst staat ze op de vijfde plaats. Ze is verweven met een machtig industrieel, economisch en distributiecomplex. Antwerpen is het tweede chemiecentrum in de wereld, na het Amerikaanse Houston. Bovendien is de Antwerpse haven administratief gelegen op het terrein van verscheidene gemeenten en twee provincies. De Waaslandhaven ligt immers op de linker Scheldeoever. Ook de haven van Gent zoekt samenwerking met andere gemeenten zoals Zelzate of Evergem, en wellicht ook zelfs met Nederland, voor het beheer van de haven van Terneuzen en de sluisen aldaar.

De kusthavens beantwoorden specifiek aan de behoeften om rechtstreeks aan zee te kunnen binnenvaren voor de zogenaamde short-seatrafiëken. Tevens is in Zeebrugge de stad Brugge voor bijna 30 percent aanwezig. Dat tevens in Oostende de beheers-toestand complex is, heb ik al aangegeven. Dit maakt uiteraard de zaken juridisch niet eenvoudiger.

We zullen dus creatief wetgevend te werk moeten gaan en een formule moeten zoeken die al deze verschillende belangen en eigenheden verenigt. Het traditionele gebekvecht moet worden omgebogen tot een synergetische kracht, die de hele Vlaamse bevolking, alsook de lokale samenleving, een meerwaarde verleent.

Ik wil proberen een opsomming te geven van voorwaarden en criteria die in zo'n formule moeten voorkomen. We vragen dat de regering met bekwaame spoed een havendecreet zou ontwerpen dat onzes inziens de volgende minimale elementen moet bevatten.

Ten eerste, er moet een juridisch bestuursinstrumentarium komen dat de gelijkwaardige werkwijzen op juridisch, boekhoudkundig en fiscaal gebied waarborgt, zoals rechtspersoonlijkheid, toepassing van de federale boekhoudwetgeving, bedrijfseconomische besluitvorming, soepel personeelsstatuut en de mogelijkheid tot minderheidsdeelname in privé-ondernemingen voor de financiering van specifieke projecten en dienstverstrekkings. De aanwezigheid – of liever afwezigheid – in gelijke mate van het Vlaams Gewest in het beheer van de verschillende lokale havens is daarbij een absolute vereiste.

Ten tweede, essentieel zal een decretale regeling moeten worden uitgewerkt voor de juiste investeringen op de juiste plaats, en dit op basis van economische criteria. Hierin kan de rol van de Vlaamse Havencommissie als objectieve en wetenschappelijk-economische adviseur niet genoeg worden onderstreept. Ze zal de investeringspolitiek met een langetermijnvisie moeten schragen. Het is bovendien een absolute noodzaak decretaal een post-factumevaluatiesysteem in te voeren waaraan elke investering na verloop van tijd verplicht moet worden getoetst.

Ten derde, het aanmoedigen van samenwerking op basis van specificiteit en – waar mogelijk – complementariteit leidt naar een havennetwerk. De voorwaarden, of eventueel zelfs de organen, moeten worden gecreëerd om met alle betrokken partijen convenants of protocollen te laten opmaken, en samen met het Vlaams Gewest een Vlaams havenbeleid te voeren. Dit alles moet uiteraard worden gebaseerd op de normale principes van competitie, tegelijkertijd getemperd en bezielde door gemeenschappelijke interesses.

Ten vierde, men moet erop toezien dat de band met de historisch-reële, lokale samenleving behouden blijft. Zo zal elk havenbestuur vrij moeten kunnen beslissen wat er met een belangrijk deel van de winsten, opbrengsten en dividenden gebeurt. Dit is een logische toepassing van het subsidiariteitsbeginsel. Vermits de geografische havenexploitaties zich hebben uitgebreid – of minstens toch aanzienlijke consequenties hebben – tot buiten de gemeentegrenzen van de havengebieden, zal meer dan een minimum aan betrokkenheid en overleg moeten worden geïnstitutionaliseerd.

Mijnheer de voorzitter, collega's, het zal geen eenvoudige denkoefening worden om al deze elementen in een decretale regelgeving te gieten. Ik zwijg dan nog over de toepassing ervan in de realiteit.

Hoe dan ook, we hebben ondervonden dat de geesten gerijpt zijn. Ook in de havenbesturen is er nu een grote bereidheid om met vereende krachten de gemeenschappelijke uitdagingen aan te pakken. Samen met het Vlaams Gewest zullen zij de buitenlandse concurrentie moeten bestrijden met alle troeven die Vlaanderen te bieden heeft.

Ik ben Antwerpenaar. Van jongs af was ik gefascineerd door het havengebeuren en alles wat dat betekende voor mijn kosmopolitische metropool. Ik sluit af met een romantisch idee. Parafaserend op president Kennedy kan ik zeggen dat ik me evenzeer Bruggeling, Gentenaar of Oostendenaar voel, omdat onze havens bij de Noordzee in razend tempo naar

Dumez

elkaar toegroeien. Samen vormen ze nog steeds de pijler voor onze Vlaamse welvaart, voorwaarde voor ons welzijn. (*Applaus bij de CVP en de SP*)

De voorzitter : De heer Gabriels heeft het woord.

De heer Jaak Gabriels (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, als commissievoorzitter wil ik in de eerste plaats de verslaggever, de heer Dumez, bedanken voor het degelijke verslag. Mijn dank gaat ook uit naar alle commissieleden voor het constructieve gesprek waarvan dit verslag de weergave is.

Bij de bespreking van de begroting van 1996 hielden we ons in de openbare vergadering bezig met de perspectieven van de Vlaamse welvaart. De havens vormen hiervan ongetwijfeld een belangrijk onderdeel. Ik riep toen op om via een open debat met iedereen die binnen en buiten dit parlement betrokken is bij deze materie, tot oplossingen te komen die de welvaart van Vlaanderen via onze havens zouden veilig stellen. Dit is ook gebeurd.

We hebben de havens van Antwerpen, Zeebrugge en Gent bezocht. Misschien hadden we ook Oostende nog moeten bezoeken, maar we moesten afronden om tot conclusies te kunnen komen. Daarna hebben we een open discussie gevoerd met de betrokkenen in de commissie. We hebben een poging tot synthese ondernomen die heeft geleid tot deze resolutie.

Ondanks de aanvankelijk vinnige gesprekken zijn we toch tot een vrij grote eensgezindheid gekomen, ook in havenkringen. Er was heel wat meer dat ons bond dan dat ons scheidde, zoals de heer Dumez terecht heeft opgemerkt. Dit heeft de grondslag gevormd om quasi unaniem deze resolutie in de commissie goed te keuren.

Op zich betekent het bereiken van unanimiteit niet veel ; unanimiteit kan men ook met een wazige tekst bereiken. De resolutie reikt de minister echter een aantal duidelijke opties aan, waarmee hij een kaderwetgeving voor het toekomstig havenbeleid kan uitwerken.

De eensgezindheid was ook belangrijk omdat het beveiligen van onze welvaart geen zaak is van één partij maar van ons allemaal. Het is onze toekomstige plicht om wat ons op dat vlak in het verleden verdeelde, zoveel mogelijk te overbruggen. We moeten de handicaps van het verleden wegwerken. Dit was een van de opgaven die we tijdens de bespreking duidelijk aanvoelden. Een ongezonde rivaliteit uit het ver-

leden moest worden omgebogen in een gezonde concurrentie.

Ik denk dat dit precies het uitgangspunt is geweest van diegenen die aan deze gesprekken hebben deelgenomen. De tekst is niet meer dan een basistekst voor een kaderdecreet. Nochtans is hij erg belangrijk voor de minister, want hij bevat de wezenlijke kenmerken van een havenbeleid voor de 21ste eeuw.

Zoals reeds gezegd gaat het om de positie van onze havens in het Noordwest-Europees havennetwerk, en over het principe van de subsidiariteit. Dat is belangrijk, omdat de vrees van de autoriteiten dat men te vlug vanuit een centralistische visie de zaken wil opleggen, erg groot is. In het verleden werden vanuit die optiek overigens pogingen ondernomen. Ook de heer Dumez heeft het reeds gezegd : de duizendjarige traditie van onze havens staat garant voor het feit dat de toepassing van het principe van subsidiariteit tot meer welvaart leidt.

Vanzelfsprekend moet de rol van wat de overheid zou moeten doen worden gedefinieerd. Die rol is misschien beperkter dan ze ooit in het verleden werd opgevat. Maar in de resolutie krijgt die overheid toch een aantal wezenlijke taken toebedeeld. De heer Dumez heeft ze opgesomd : investeren in de basishaveninfrastructuur, de maritieme toegankelijkheid waarborgen, het hinterland ontsluiten, de bevoegdheid van politie inzake veiligheid en milieu, en de algemene diensten waarborgen.

Wat dat laatste betreft kan men zich de vraag stellen of de belofte nog een taak van de overheid moet blijven. Dat zou ook kunnen worden geprivatiseerd. U weet dat we in dat verband de laatste jaren op syndicaal vlak heel wat moeilijkheden hebben ondervonden. Vaak werden op een onverantwoorde wijze blokkades van havens georganiseerd. Een laatste taak van die overheid betreft de promotie van onze havens.

Dat alles in een decreet gieten is natuurlijk niet eenvoudig, maar zo'n werkwijze biedt toch veel mogelijkheden. We zijn geen enkele moeilijkheid uit de weg gegaan. Dat is belangrijk. We vragen de Vlaamse regering dan ook met deze principes rekening te houden, teneinde een strategische visie op de toekomst van onze havens en van de Vlaamse welvaart uit te bouwen. We vragen vanzelfsprekend ook de verhoging van de kredieten. We kunnen er niet meer onderuit dat onze belangrijkste concurrenten op dit ogenblik veel meer investeren in haveninfrastructuurwerken. Willen we op gelijke voet werken, dan is er meer geld nodig. Dat vergt misschien wel wat creati-

Gabriels

viteit, maar de privé-sector is bereid om zijn verantwoordelijkheid op te nemen.

Vanzelfsprekend vragen we een kaderdecreet waarin een uniform juridisch en bedrijfseconomisch basisstatuut en instrumentarium wordt vastgelegd. Dit houdt ook in dat niet de ene haven ten koste van de andere zijn toekomst moet beveiligen. Ze moeten alle dezelfde ontwikkelingskansen krijgen. Wat de investeringen betreft moet dat vanzelfsprekend gebeuren op basis van ecologisch-economisch verantwoorde en wetenschappelijk controleerbare criteria. Daaraan moet een evaluatie worden gekoppeld die kan leiden tot het nemen van financiële sancties, zodat deze doelstelling geen dode letter zou blijven.

Het is belangrijk dat dit wordt vastgelegd. Ik geef een voorbeeld. In het geval van de haven van Zeebrugge participeert de overheid in de aandeelhoudersstructuur. De toestand kon worden opgelost zonder dat dit in het nadeel van Zeebrugge speelt, en waarbij in de toekomst een objectieve vergelijking en een objectieve toekenning van de investeringskredieten nog meer mogelijk wordt.

Het bevorderen van dat coherent havennetwerk en het optimaal prospecteren en promoten van de Vlaamse havens is erg belangrijk ; daarover waren alle collega's het eens. Daarmee hebben we de krijtlijnen getrokken. De regering moet dit alles nu in een kaderdecreet verwerken.

Is met de goedkeuring van deze resolutie de toekomst van onze havens beveiligd ? Neen, vanzelfsprekend gaat het om een aanbeveling. Het Vlaams Parlement kan inzake een belangrijk gedeelte van onze Vlaamse welvaart enkel aan de regering vragen om daar werk van te maken. Werk maken betekent onder meer zorgen voor een hogere financiering.

Ik besef dat er een aantal handicaps zijn. Wat de havens voor de gemeenschap opbrengen is echter niet onaanzienlijk. Volgens de gegevens van de Nationale Bank brengt de haven van Antwerpen op jaarbasis 83 miljard frank voort voor de gemeenschap. Voor de haven van Gent is dat 42 miljard frank. Zeebrugge beschikte op dat moment niet over vergelijkbare gegevens. Wanneer deze criteria worden toegepast, zullen ook daar duidelijke en transparante gegevens voorhanden zijn.

Dit betekent dus dat de havens heel wat betekenen voor onze gemeenschap. Maar zolang we geen fiscale en financiële autonomie hebben, gaat dit geld naar de federale en niet naar de Vlaamse overheid. Het is

nochtans de Vlaamse overheid die moet instaan voor de investeringen om die welvaart veilig te stellen. Het is toch een belangrijke vraag die mede de noodzaak van financiële en fiscale autonomie onderschrijft. Met de financiering moet men niet wachten tot het moment waarop de wet is gewijzigd waardoor we over de financiële en fiscale autonomie kunnen beschikken. Intussen moeten we creatief durven nadenken over de mogelijkheden van privatisering van bepaalde onderdelen. Dit zal ongetwijfeld middelen genereren waardoor meer kan worden geïnvesteerd en waardoor de concurrentiepositie van onze havens kan worden beveiligd. Hierover moet men geen dogmatisch of ideologisch debat voeren. Men moet dit in de eerste plaats pragmatisch aanpakken.

We pleiten ervoor dat voor onze havens op korte termijn en voor een bepaalde periode een inhaalbeweging wordt gemaakt. Vanzelfsprekend gaan de doelstellingen verder dan enkel de financiering die nodig is voor de maritieme toegankelijkheid. De maritieme toegankelijkheid die we via de waterverdragen met Nederland voor het merendeel kunnen beveiligen, is afhankelijk gemaakt van een aantal voorwaarden zoals de verwerking van het slib. Per jaar moeten we 300.000 ton slib verwerken. Indien dat niet gebeurt, kan de overeenkomst worden geblokkeerd. Het is dus van het allergrootste belang dat we voldoen aan de voorwaarden die daarin zijn bedongen, zo niet zouden we inzake de maritieme toegankelijkheid wel eens snel kunnen worden ontuchtterd.

Als het transport in de haven aankomt, hebben we het over de verbindingen met het hinterland. Een deel van die bevoegdheid hoort toe aan de federale regering zoals de NMBS, de spoorwegontsluiting, de tweede havenontsluiting en de IJzeren Rijn. Daarover zal binnenkort ook in het Vlaams Parlement een resolutie worden ingediend. Andere elementen, mijnheer de minister, hebben rechtstreeks met uw budget te maken. We hebben het dan over de binnenwaterverbindingen en de wegverbindingen. Ook daarvoor moeten in elk geval meer inspanningen worden geleverd. Het is niet voldoende te zeggen dat de binnenwateren gedeeltelijk de mobiliteit kunnen verhogen en het transport overnemen. Als men a zegt, moet men ook b zeggen. Met andere woorden, de kredieten moeten worden verhoogd.

In het Vlaams Parlement wordt hierover al jaren gepraat. In uw begroting is 2 miljard frank ingeschreven, maar dit is nauwelijks voldoende om bepaalde knelpunten op dat vlak op te lossen. Daarvoor is eveneens creativiteit nodig. Men moet nagaan of er geen andere elementen zijn om de financiële input en investeringslast te verdelen.

Gabriels

De discussie die we in de commissie hebben gevoerd was zeer degelijk. Ze heeft anderhalf jaar geduurd omdat we ze niet wilden bruuskeren. Dit heeft tot gevolg gehad dat we een wezenlijke oplossing hebben gevonden voor gelijkschakeling en voor verantwoorde controleerbare criteria voor de investeringen.

Ik denk dat het nu aan de minister is om ons niet te ontgoochelen. Het is aan de Vlaamse regering om nu de daad bij het woord te voegen en ervoor te zorgen dat door deze volwassen discussie, die eindelijk deze voor onze Vlaamse welvaart zo wezenlijke problematiek uit de dorpsrivaliteit van het verleden haalde, op een gezonde wijze en gezamenlijk de aanpak van onze welvaart wordt ontwikkeld. Ik hoop dat deze discussie door de minister en door de regering wordt beantwoord. Zoals onze fractieleider herhaaldelijk heeft gevraagd, vergt dit een herschikking van de kredieten in de richting van investeringskredieten. We zijn daartoe verplicht. Doet men dit niet, dan zullen we de reeds opgelopen achterstand niet inhalen. Vandaar mijn fors pleidooi, mijnheer de minister, om met deze resolutie in de hand ervoor te zorgen dat we het financiële luik ervan hier concreet verder kunnen bespreken. Dan pas is wat we samen beogen uiteindelijk bewerkstelligd. (*Applaus*)

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter : Dames en heren, gezien het aantal nog ingeschreven sprekers stel ik voor de bespreking van deze resolutie, na deze bijdrage van de commissievoorzitter, nu te onderbreken. Om twee uur komen dan de actuele vragen aan de orde, die we zullen trachten af te ronden om 15.30 uur. Ik stel voor dat we daarna, zoals gisteren unaniem werd beslist, het voorstel van resolutie van de heer Suykerbuyk bespreken. Dit kan immers snel worden afgehandeld.

Waarna we de bespreking van de resolutie omtrent de zeehavens kunnen hervatten. Dat betekent wellicht dat de stemmingen niet om 16 uur zullen plaatsvinden.

De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys : Mijnheer de voorzitter, ik weet niet wat er gisteren werd beslist, maar waarom is het nodig dat dit debat omtrent de havens uiteen wordt gehaald ?

De voorzitter : Er was gisteren instemming over de aanvulling van de agenda van deze middag met de bespreking van het voorstel van resolutie van de heer Suykerbuyk. Wij zouden dat onmiddellijk na de actuele vragen behandelen.

De heer André Denys : Mijns inziens was er een aanvulling van de agenda gevraagd, maar werd er niet gesteld dat men het voorstel onmiddellijk zou bespreken.

De voorzitter : Als men wil, kan het debat over de zeehavens eerst worden afgehandeld, waarna het voorstel van de heer Suykerbuyk aan de orde komt.

De heer André Denys : Dat lijkt me logisch.

De voorzitter : Is het parlement het hiermee eens ? (*Instemming*)

Dames en heren, hiermede zijn wij aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor deze voormiddag.

Wij komen om 14 uur opnieuw bijeen om onze agenda verder af te handelen.

De vergadering is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 12.16 uur.*
